Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 2 АВГУСТ, 1984 ШУ. ◆ № 92 (6970). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитето тIекхийдаб «Эстонски ССР кулгалдеча кадраша къахьегамхоша беча политико-массови балха юкъе дакъа лацарх» бола сацам.

Сацам тIа белгалдаьккхад, парте XXVI съезда, КПСС июньски (1983 ш.), февральски апрельскии (1984 ш.) Пленумийн решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара могаьоста К. У. Черненко указанеш кхочуш а еш, Эстоне Компарте ЦК, партийни комитеташа, юкъьанпарча партийни организацеша идеологически, политико - кхетам балара балха дукхагIа терам тIаухийташ хилар. Республика парторганизацие ю хоадам боллаш йоцу контрпропаганда, латта йоаггIача тайлера дукъала латт доьзол дехьарча телевиденеп радиой, реакционни эмиграце, клерикальни центрий идеологически диверсешта.

Къахьегамхоша юкъе политически балх бош партийни комитеташа шерра ларде лувц кулгалду кадраш. Партийни, советски, профсоюзни болхлоша, боахамий кулгалхоша хьинаре дакъа лоац КПСС а Советски пачхьалкхен а чурен арахьарен политика наха дIайовзийтача а чакхйоахача а. IалашдУ идеологически, организаторски, боахама балхашта юкъера бувзам тIа-тIа чIоагIлулга.

Республика Компарте ЦК, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета кулгалдеча болхлоша, парте горкомийн райкомийн хьалхарча секретараша, министраша хан-ханнахьа выступленеш ю пресс - конференцешка, кепайоаллон тIа, телевиденей радиой гIоллий, бахача наха информаци ю управлене органаша беча балхах, хаттараша жоп́аш тел.

Цар дакъа а лоацаш чакхдоах единий политдни, общественно - политически дешараш, хьадайллача письмой деноаш. ДукхагIа хинна6 пропагандисташта, докладчикашта, лекторашта юкъе боахама кулгалхой. Царех дукхахбараш нерте латт агитколлективашта, экономически образоване советашта, халкъа университеташта, идеологически комиссешта юкъе ба. Партийни комитеташа лакхду наха кхетам балара дакъера кулгалдеча кадрешкара хьадехараш. Цу дешай хьакъехьа собеседованеш ю, партийни болхлойн собраненеш, Компарте ЦК, горкомий, райкомий бюрой пленумашкен отчеташка ладувгI.

Кулгалдеча кадраша беча политико - кхетам балара балхо новкъостал ду къахьегамхой производствени общественни хьинар айде, республикана хьалхашка латта социально - экономически дехареш кхочашде. ДукхагIа йолча коллективашка чIоагIъенлай дисциплина, кIезигъенай йоаш йола балха ха, кадраш хувцаялар. Эрсальни тоалуш латт агропромышленни комплекса управлени. Толаме кхочашду къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 1 процент лакхъарен продукцега дIадолар кхы а 0,5 процент лохдарен дакъера социалистически декхараш. Къаман доход дегIаахара темпаш пятилетка заданел лакхагIа я.

Цунца цхьана цхьадола кхочамбоацараш а дикза хIамаш а да къахьегамхошта идейно - политически кхетам балара партийни организацеша, кулгалдеча кадраша беча балха юкъе. Берригa кулгалхой бац идеологически балха юкъе дакъа лацар духхьал шоашта тIалатташ дола декхар лерхIаш. Бокъонца тIахьожам лоаттабац цар идейно - теоретически боарам лакхбара. Цхьаболча кулгалдеча балхахоша администрированеш еш, эздегIа бокъонаш, соята бохаш, шоайлара гIулакхех шоашта йолча гIоллена пайда ийбеш моттигаш хул.

Цхьаболча кулгалхоша бехийта боаггIача бесса терхам тIабехийтац патриотически интернациональни кхетам балара. КIоаргга техкац къамашта юкъерча гIулакхий, интернационалистски санхетам хьацилара проблемаш. Литературан искусстван произведеней идейни художественни боарама дакъе деха доаггIар дилла хьадехац культура учрежденешта творчески союзаштеи нерте латтача коммунисташкара.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски балхахоша наггахьа мара выступленеш яц нагирхой аудиторешка, торговле, общественни кхачан, бытовой гIулакхаш деча, учащIено лорхеча коллективашка, нах бахача моттигашка. Докладаш, беседаш, пресса тIа ю выступленеш дикала хилац хоадам боллаш долча дешаех лаьца, нах бокъонца тепиабеш. политически яра. Цхьадолча боахамий кулгалхой - пропагандисташ эсала кийчлу занятешта, шоай заместителашта тIадехк уж чакхйоахилга. Кхоачам боллаш пайда ийбац индивидуально кхетам балара балха методех.

Массанахьа яц йоакхо къахьегамхой вахаре хьал тоедаларца цхьана цар идейно-нравственни культурни боарам лакхбара деша. Ве боаггIача тайпара мах бац социалистически лехах, къахьегам вIашгIехьбаькхарех стимулированни ярех бригадни формах кхетам балара боалача пайда. Берригa кулгалхой бац пачхьалкхен планашка декхарашка кхоачашделга, лакха овсарле а йолаш къахьегача эшен бытен хьалаш хьадилга парех бола бехктокхаш лакха хилар кхета а деш кхоачашдеш. Хьалхарча вх шера хIара бархIлагIча предприяте толхадаьд продукци лоаттарах дола договор. Кхоачашъяц бийдали материалашка кхоаре задане. Шу доладелча дена тIехьа латт дукхи шурен кийре. Геттара шортига дегIаух предприятей гIоиа дола боахамаш.

КПСС ЦК дешкарийла лый Эстоно Компарте ЦК, горкомаш, райкомаш, юкъьанцара партийни организацеш белгалдаьла кхоачамбоацараш дIадаха. Сацам тIа белгалдаькхед кулгалдеча кадрой организаторски политически болх бокъонца дегIаена социализм дIахо эргалькха тоалра декхарашка, парте XXVI съезда, КПСС ЦК июньски (1983 ш.), февральски апрельскии (1984 ш.) Пленумашка дIадехарашка хьежжа хила безаш хилар. ЛоархIаме да, хIара денна наха юкъе беча политически балха ленински стили традицеш дерригача боарамегIарча кулгалхоша шоаех доаллаш дола хIама хила дезилга кхетадеш хилар. Цар декхар да парте халкъацара бувзамаш кIаьд ца душ кIоаргдар, кхетам деваша беена ца Iеш, гIулакхаца а балар — къахьегам нийса вIашiтIехьбаккхарца, сага хьадда йоакхо ярца, цуй масалца.

цуй моральни сибатаца.

Партийни комитеташ, юкъьанцара партийни организацеш, кулгалду кадраш декхарийла я организаторски идеологически балха средствай, формай, методий вIашхийча арсеналах къахьегамхой коллективаш производствана ма хула интенсификаци яра, Iилма - технически прогресс сихъяра, Кхачанн Энергетически программаш кхоачашъяра оарцагIъяхара пайда эца. ДукхагIа терхам тIабахийтанза барбац халкъа эца товараш хьадара, наха деча гIулакхий сфера шеръяра, жилищни хьалаш тоадара, бахача наха медицински, культурно - бытови гIулакхаш делга тоадара.

Республика партийни организаце эгтара лоархIамегIа дола декхар лоархIадла къахьегамхошта классови кхетам балара болх тоабар. Наха юкъе беча политически балха чулоацам бокъонца наькха санхетамел образованностей боарамга хьежжа хилийта гIерта деза. КIоаргга а нака кхетаргIолаш а дIайовзийта еза парте экономически социальни политика, тешаргболаш пропаганда е еза вахара социалистически образа совлекаш дIайовзийтара. Къаьтта дIахьувкха деза эстонски халкъа исторически кхел хадаргдоацача мазаеца Советски пачхьалкхе детIаахарцеи чIоагIъяларцеи ювзаенна хилар. Аргументированно гучадаха деза антисоветски идеологически централа шоаш дага а лувцаш дувцаш дола доацараш, латта доаггIача тайпара дукьала латта деза демогогашкен вай гоама дарашкен.

Пропаганден агитации ле лае еза хьадда дола хьалаш, бахача наька дукъ-дукъеча группай башхалонаш теркал а еш. Дилла йоакхо е еза кагирхой идейно, къахьегама, нравственно чIоагIа хилийтара, царна тIема-патриотически кхетам балара. ЧIоагIъе еза Iилмани художественни интеллигенцена парте еш йола влияни, Iилмани культурни деятелаш шерагIа юкъеувзабе беза массово - политически балха.

Эстоне Компарте ЦК, горкомаша, райкомаша, юкъьанцарча партийни организацеша, кулгалдеча кадраша дикагIа тоаде деза советски патриотизмай социалистически интернационализмай хьакъехьа къахьегамхошта кхетам балара гIулакх. Цу хьакъехьа шерра пайда эца беза Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизарах республика гитлеровски фашизмах мукъальякха 40 шу дизарах еча кийчонах. Кулгалдеш йола кадраш декхарийла я тIатеIIа карасезае ккыча соцони республикаши Iоаль йола боахамех кхетам баларен балха Iышт, шерагIа юкъеоза беарлой СССР халкъай дукхача къамий культурала.

Парте решенеш вахаре тIатеIIа чакхъяккхара, къахьегамхошта юкъе беча политически балха юкъе шоаш дакъа лацара, кхетам балара боахама балхах бола кулгалдеча кадрай бехктокхам лакхбе беза республика партийни комитеташа юкъьанцарча партийни организацеша. Дег тIара доаггIача бесса, тешаме дола гIулакх лелалургдац кулгалхочоа шийна подчиненни волчунца, нагахьа санна из ше дог-цIена, партийни принципиальность йолаш, шийгара масал хьахьокхаш ца хуле.

Кадрови политике пахайдаш чакхъяха еза наха тешаш хилари цар де дезар царгара хьадехаш хилари цхьана хила дезаш хиларах йола парте установка, дукхагIа хиийта еза критикен самокритикен. Мукъадовла демократия, дисциплина йоацача, В. И. Ленина белгалдаьккхача бесса «гIулакха меттел дискуссии балха меттех хабарашка лелачеча» болхлоех. Шерде деза моттиге бахача наха квалифицированни йола балха кадраш кийчъяра гIулакх, чIоагIъе еза дукхача къамех латта коллективаш.

Эстоне Компарте ЦК-ана, партийни комитетаьшта тIадиллад кулгалдеш йолча кадрай идейно - теоретически дешар ма могга дикагIа тоаделга, царна лакха политически культура ялар, уж кердача тайпара экономически уйла йолаш Iомаяр. Цу гIулакха дикагIа пайда эца беза лакхехьарча партийни дешара заведеней, марксизма-ленинизма университета, переподготовка курсий торонех.

Партийно - боахама актива школай балха бола парте горкомийи райкомийн хьалхарча секретарий бехктокхам лакхбе беза. ЛадувгIачар общественни практика хьаштанга хьежжа гаргаоза деза дешар, Iомабе беза уж эффективнегIа йолча методашца кулгалде, политически кхетам тела беза царга, социологе, социальни психологе, педагогика вардаш йовзийта еза. Парте политика актуальни долча дешаех тIехьа ца йоахаш информаци тела еза кадрашта.

КПСС ЦК белгалдаьккхад, къахьегама коллективех дола СССР Закон чакхдаккхарая социалистически демократи дIахо йоаржайрая декхар балхашка кулгалдеча кадраша кертера моттиг дIалоацаш хилар. Уж дилла декхарийла я, общественни организацеш шоай ларде а лувцаш, болхлошкара доагIача дешага ладувгIа, кхагара Iомаяла, царна дагаювла, корта болаш йола предложенеши критически замечанеши хьатIаийе, уж вахаре чакхъяха. Массанахьа а массаза а дIачоагIъе социальни бакъдолчун принцип, наькха письмош, лоткъамаш, дехараш тахка, къахьегамхошта аьттув болча хила приемаш е.

Эстоне Компарте ЦК, партийни комитеташа, юкъьанцарча партийни организацеша, кулгалдеча кадраша чIоагIбе беза хулиганашта, корта бохабу малар мелачарца, социалистически доахьенна тIакхувадачарца, иштта кхича бокъонех тешхкерашка лоаттабу къоастам.

Газетий, журналий, радио, телевидене редакцеш декхарийла я хан-ханнахьа къахьегамхой балха кхетарах, патриотически, интернациональни кхетам балара йола опыт шерра йоаржае, цул совгIа, кулгалхочун — парте пачхьалкхени визала — дукхача тайпара бола производственни общественни болх буйца; социально-экономически а идеологически а балха кхоачамбоацарий бахьанаш дIахьокха, негативни долча хIамашта принципиально критика е.

Республикера массови информацеи пропаганден средствай материальни база чIоагIъяра новкъостал делга тIадиллад СССР Госплана, СССР Минфина, СССР Минсвязана, СССР Гостелерадиона.

В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводерча установкашта юкъе дикагIчарех лоархIаш я цхьоагIча цехера цхьоалагIа йолча установка коллектив.

Къаьстта дика къахьегараа белгала ба цу установке болх беш бола вокхагIвола оператор Баранов Михаил Викторовичи оператор Старицкая Антонина Федоровнаи. Уж ба завода ветеранаш, дика хIар сакха, уллувчарна къахьегаме масал а телаш хьабоагIараш.

Хьинаре дакъа лоац дукхача производственникашта коллектива общественни вахаре. Уж ба шоай лоIаме йолча халкъа дружина членаш.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа) М. Баранов, А. Старицкая.

И. ПЛИЕВА сур.

Мишта кхоачашду декхараш

КХОАНЕН УЙЛА ЕШ

Карарча шера пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара планаш дикка тIехкхоачашъе гIерташ къахьегаш я Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза фермай коллективаш.

Иштта, ах шера планагIа йохка йоагIар 960 тонн йолаш шура ехкай цар 1057 тонн, хIаьта дулх — 293 тонн, планагIа дохка доагIар 238 тонн долаш. ДIадахача шера цу юкъа пачхьалкхенга ехкача хьайбай продукташа ннйсйича укх шера шура дукхагIа ехкай 283 тонн, дулх — 96 тонн.

Уж толамаш даьхад деттаи дола доахан дебадарех а продукци дукхагIа яккхарах а. Укх шера зIамига а доккха а цхьа эзар беман дукхагIа да цигарча фермашка кхоабаш. Царех 1200 етт ба. Юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара ах бетта 955 килограмм шура яьккхай. Из дIадахача шера цу юкъа яьккхачунна нийсйича 10,5 процент дукхагIа я.

ЦIенхаштте уйла яьй пачхьалкхенна дулха лаьрхIа дIачуденнача хIара бежана дозал 324 килограмм хиннад. Хьалха дIанхача шерашка дIачутийннарашна хьежача из хьокхам а дикка лакхагIа ба. ДIахо йодача хана дозал кхы а лакхагIа долаш хьайбаш хилийтара лаьрхIа уж кхоабаш моттиг я совхозе. Люцернахи, горохахи, хьажкIехи кийчдаь моша доакъари кхокха килограмм концентраташи а телаш дорстадеш латт дулха лаьрхIа дIачулургдола 450 бежан. Царна Iунал деш я Кодзоев Къарамсолта кулгалдеш йола скотникий бригада. ХIара дийнахьа 500—550 грамм дозал Iотlакхет бежана, планагIа кхета доагIар 400 грамм долаш. ХIаьта, къаьстта белгалбаьннаб скотникаш Албаков Махьмад, Кодзоев Iалихан, кхыбараш.

— 380—400 килограммага дIахкоачадё лерхIаш да тхо хIара бежана дозал, — дувц совхоза керттерча зоотехника Богатырев Ахьмада Махьмада.

ТIа-тIа дукхагIа хургдолаш да совхозе деттаи дола доахан. Дикача фух дола 820 шинар да совхоза Долакха-Юртарча хьайбай комплексе кхоабаш. Царех 107 даьхад, 450—500 шинар ер шу чакхдалалю дахкаргдолаш а да. ХIанз хIара дукъашка баккача Iаттагара юкъера лаьрхIача дийнахьа 9,8 килограмм шура йоакхх. Шоай вокх дIахоачар цу комплекса кулгалдеш волча Тимурзиев Iалихана, зоотехника Дударов Ювнаса, ветеринара Олигов Абоса, доярктана, скотникашта уналцIена а долаш дукха шура луш дола доахан цу шинарех хьалкхедара.

Йоакха опыт йолаш дояркаш ба комплексе болх беш. ХIара дийнахьа 800—900 килограмм цхьоалагIча сортагIа йола шура дIалу цар пачхьалкхенна. Къаьстта хьинар айдеш къахьег Гелисханова Лидас, Тимурзиева Макка, Мальсагова Хадижа, Долгиева Зайнапа, кхыбараша. Дикка тIехкхоачашъю цар шоай планаш. Масала, Гелисханова Лидас ях бетта юкъера лаьрхIача хIара даккхача шинарагара 1170 килограмм шура яьккхай, шера планагIа яккха йоагIар 1600 килограмм йолаш.

Шура яккхарех пачхьалкхенга йохкарен планаш тIехкхоачашъеш хьайоагIа ТIой-Юртара № 3 йолча шурай ферма коллектив а. Цул дояркаша дIачулуча шурах 96 процент яр цхьоалагIча сортагIа я. Цига белгалбаьннаб Дзауров Долатхан, Шунгиева Макка, Дзаурова Хьава, кхыбола дояркаш.

Совхозе дукха ба дика къахьегаш бола болхлой. Царна юкъе ва Iаьсий кхоабаш вола Долгиев Дауд. Цох ВЛКСМ член йолча цун йоIа Хадея 150 Iаса доал ду. Комбикорм, барда, моша доакъар а телаш ма доаггIара Iунал дарех дийнахьен буса 750 — 800 грамм дозал Iотlадеттаду хIара Iаса, планагIа кхета доагIар 450 грамм долаш.

— Дикка ха я хьайбаш леладеча боахамашка аз балхаш ду. Бакъда, Дауд из ший гIулакх дукха а дезаш хьайбаех къахеташ вола саг хIанзалца вайна вац сона. — йоах цох доьккхал а деш Богатырева. — Эттара хьалха цун Iаьсашта хьу механизатораша моша а кхы тайпа а доакъар. Ца дикьача во хьал хургдар тхога а царга а...

Дояркай а скотникий а иштта толамаш доахаш къахьега вIаштIехьдоал мошех гIонен доакъар хилийтара совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша цIенхаштта йоакхо еш хилларах. 1984—1985 шерашка Iан замалахьа диза долаш хьайбаш Iангара дахара а [illegible] дохкара декхараш толаме кхоачашдара а 24 эзар тонн мошен гIонен доакъар кийчде дезаш ба совхоза къахьегамхой. ХIаьта, 1 августе хьатIаотташ кийчдаьд: силоси сенажи 4200 тонн, йол 584 тонн, ча 1 эзар тонн совгIа.

Совхоза кхаь а отделенера болхлоша шоай накъаш тIадерзадьд доакъар кийчдара. Цу гIулакха мел эша культураш йолаш я совхоза. Дика хьувкъаш йоагIа силоса лаьрхIа 1500 эзар гектара тIа дIайийна хьажкIаш, шоалагIа хьакха йоаль 540 гектара тIара люцерна, кхы цIаькха а из хьакха лерхIаш ба специалисташ. Цул совгIа, хIанз ялат чуийца даьннача цхьан шера хула баьцаш тIекиннача кхашка вIашагIъяь хьажкIаш геварашн дIадуваш боахк № 6 йолча Кодзоев Iалаудина кулгалдеш йола бригадера механизатораш Оздоев Заьлмах, Измайлов Ахьмад, Олигов Абукар, кхыбараш. Цар дIаc лерхI ужаш 900 гектара тIа. Бокъонца ара шелъялалца хьайбашта ма эшша моша доакъар хулийт цу гIулакхо.

Боккха терхам тIабехийтаб совхозе гIонка доакъар Iалашдара а. Хьалха дIанхача шерашка ялат аьрда хьадаьккха ча хьагул а даь сиха аргIаш ца дарах догIаша толхадеш хиннад. Укх шера цу тайпара моттиг ца кхайсъяйтара лаьрхIа механизаторий бригада вIашагIъеллай совхозе. Цунна кулгалдеш ва Кодзоев Саварбик. Комбайнераша ялат аьрда Iодилла ча вIаштIа а детташ аргIаш деча дIакхухьаш боахк механизатораш Термалиев Закре, Беков Iусман, Мерешков Муса, Яндиев Султан, Келигов Руслан, кхыбараш. Стоговметателашца хьалтехаш ба Дударов Iаьлен Измайлови Валерики. ХIаьта, аргIаш деш я ах сагчуводаш йола Саламханов Iалдарзакъа кулгалду звено.

Иштта болх вIаштIехьбаькхарах догIа тIа ца кхетийташи цхьаккха хIама ца талхийташи аргIаш а деш дIаоттадеш латт гIонка доакъар а.

С. ХУШИЕВА.

КПСС обкома пленум

1984 шера 31 июле Грозне хилар парте Нохч-ГIалгIай обкома IV пленум. Из хьежар организационни дешага. Кхыча балха хьожаварца дувзаденна А. В. Власов мукъавалийтар пленумо КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретарен бюро членеи декхарех.

Парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретараллен бюро членаллен хержар хьалха парте Куйбышевски обкома шоллагIа секретарь волаш болх баь В. К. Фотеев.

Пленуме къамаьлаш дир: «Красный молот» завода электросварщица С. Э. Умалатовас, КПСС Грознески горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова, КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева.

Пленума балха юкъе дакъа а лаьцар, къамаьл а дир КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела заведующе хьалхарча заместителa Е. З. Разумова.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Халкъа боахаме а, Iилман, культура, халкъа образоване, здравоохранене доакъошка а, пачхьалкхен учрежденешкеи общественни организацешкеи дукхача шерашка хьанала къахьегарах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа 1984 шера 27 июле арадаьккхача УказагIа республикерча болхлойн гIулакхашкарча аьхен йоккхача группана «Ветеран труда» яха медаль еннай, царна цхьана районашта: Ведениски — 17, Грознески — 314, Малгобенски — 63, Наурски — 444, Ножай - Юртовски — 67, Сунженски — 324, Урус-Мартановски — 9, Шалински — 271, Октябрьски — 323, Заводской — 847, Старопромысловски — 240.

Яхъа дневник

Республикерча промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье дамм хьалха а латташ, хаддаза республиканска Сийлен укга тIа йолаш хьайоагIарех я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грознески химически завода коллектив. Овсаре къахьегаро совгIа ший дерригa ницаш тIадерзадаьд цо производства эффективности балха дикали лакхъяра. Пачхьалкхен плани тIанйца социалистически декхарашн толаме кхоачашдара хIара пека, участка, бригада коллективашта тIалатташ бола бехктокхам яйбаьб, дукхагIбола болхлой бригадни формах къахьегам вIаштIехьбаьккхача коллективашта юкъеваьб, продукци арахецара технологи дала эрсайолаш тоеш я, цIенхаштта чIоагIъяьй къахьегамен производственни дисциплина.

Уж а кхы а балхаш дарах доккха берват даьккхад завода коллективана. Заводе арахецача химически продукцех итт тайпарчунна пачхьалкхен дикала Знак енний. Еррига укхаза арахецача продукцех 77,3 процент яр лакхерча категорех я. ТIанйцача встречни планах къахьегама овсарле заданел совгIа цхьа процент лакхъе езача, цу хьокхама ворхI бетта плам 101,1 процент кхоачашъяьй.

Тоьэрин продукци арахецара ворхI бетта план ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй заводa химикаша. Заданел совгIа цар аракийцад 900 эзар гарга сома маьха полиэтилен, фенол, кхыйола химически продукци. Веллалдакха дезаш да цох дукхагIйола продукци лакхерча категорех хилар.

ВорхI бетта план кхоачашъярах эгтара хьалха рапорт а денна, предприяте цехашта, производствашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай А. Недорубкос кулгалдеча подэтиленови производства коллективо. А. Зайцев керте латтача фенол арахецача производства химикашеи.

* * *

Пятилетка диъ лагIча шера доккхий социалистически декхараш тIанйцад октябрьски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша. ХIара бригадо сказжина йоакхача шера пхи эзар метр бурув тохара тIехьа шерра социалистически яхь йоарнальча цар тIехкхоачашду шоаш укх шера тIанйца декхараш. Бурув тохара ворхI бетта план 28 июле кхоачаш а яь, планех лаьрхIачул совгIа цар техад 1190 метр совгIа бурув. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 4,7 процент тIехкхоачашъяьй. ХIара станокаца бетта бурув тохара сукъала задани 109,9 процент кхоачаш а яь, планал совгIа техад итташ метраш бурув.

* * *

Ер шу доладелча дена вай республикерча махидаьттен газ йоахача управленешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца ехкаш хьайоагIа Октябрьски Революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ коллектив. Хьалхарча ах шера яьча итогех КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байрах а луш, республиканска Сийлен укга тIа йихьар я. Цул керттердар да мехкдаьттахоша хьинар кхо ца деш кхьа а хьегаш, шоай торонех бизза пайда ийбар. Денгара денга дукхагIа хул болх бе йолайолийташ йола къаьнача фонда скважинаш. Цул совгIа, бурувдеттараша йисте а яьккха шинта укх шера хьаенкай ялх керда скважина.

Уж а кхы а балхаш дарах дерригача техника - экономически хьокхамий ворхI бетта план дикка тIехкхоачашъяьй цар. Заданел совгIа даьккхад 66 эзар тонн «Iаьржа дошув». Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала лыккхай 2235 эзар сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 2,7 процент тIехкхоачашъяьй мехкдаьттахоша.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, НГДУ бригадашта юкъе яьржача яхье хьалха латт хIанзлерча пятилетка диъ шера задани кхоачашъяь мастераша Д. Солнышкина, Г. Будалова кулгалдеча скважинашта льттан кIалех капитальни ремонт еча бригадай коллективаш. Мехкдаьтта доахача бригадашта юкъе дикагIа лоархIачарех я мастера Е. Амангиева кулгалдеча бригада коллектив.

Дош кхоачашдаьд

Надтеречни района «Гвардейский» совхозо цхьа шу хIедахийтац пачхьалкхенга дулх дохкара план дикка тIехкхоачаш ца еш. Толамаш доахаш къахьега вIаштIехьдоал совхоза кулгалхоша хьайбашта шортта мошен гIонен доакъар хилийтара хаддаза йоакхо еш хиларах.

Из Iалашдара болхлой цIенхаштта оарцагIбаьлаб цар укх шера а. Доакъар кийчдара хаш декхаш долча хьаьтта цига хьалкхенай люцерна, кхы тайпа баьцаш, хьажкIаш. Уж дика хьайннай. Иштта, люцерна хIанз шоалагIа хьекха бовла боахк механизатораш, кхы тIа шоаза хьакха уйла йолаш а ба. 220 — 250 центнер гектара тIара моша доакъар дагдолаш дика хьийнай силоса лаьрхIа йола хьажкIаш а.

Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа цаIа кхи балха норма еш къахьег доакъар кийчдеш тракториста Расуев Турпос, Эскиев Расус, Алматов Дучус, Магомадов Нохас, кхыбараш а, аргIаш деш болча болхлоша Голтаков Саварбика, Эльмурзаев Iаьлас, Голтаков Жукида, кхыбараша.

1 август хьатIаотташ совхоза болхлоша дукха доакъар кийчдаьд: сенаж — 3366 тонн, силос — 4543, йол — 1513, ча — 4176 тонн, укх шера дерригa кийчде доагIар 19 эзар тонн долаш. Дикка тIехкхоачашъяьй цар шоай декхар задани.

С. СУРХОЕВ.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

Дика хувцамаш хиннадале а...

Цхьа-шк шу хьалха тIехьаюсачарна юкъе яр Сунженски района ХХ партсъезда цIерагIча колхоза № 3 йола шурий-товарни ферма. Доахана маша лоха дар, доярка а специалистий а дисциплина хила ма йоаггIара яцар. Уж каст-каста балха хьабахка тIехьабувлар, доахан деттара, царна доакъар дехнара, кхьдола Iунал лоаттадара режим телхайора. ТIаккха цигара хьадоагIар ферма коллектив тIехьакхаш, планахи тIайцача декхарехи лоархIаеш ца хилар.

ГIулакх кхы ла йиш йоцача дIанхаьчадар. Правлене парткомои ваIад йир ферма кулгалхой хувца, аьнна. Коллективана кулгалде хьожае мегаргья аьнна хеташ бар уж къона коммунистка Терхоева Руиъет Баматгиреевна. Из цар да а дар. ХIаьта, дIахорча хано хьа а хьеклар царна дагалаьттар харц ца хиннилга, цу сага хьакъехьа цар доттуйла вIашагIкхетар цхьа бахьан доацаш ца хилар. Цкъадале, шийна тIадилла балхаца е общественна вахарца дувзаденна моллагIа декхар тIах аьнна кхоачашдеш яр коммунистка. ШоалагIа-дале, болх бешие а дешаш лаьрхIа кхьера дешара заведени аьнкиа аьнна специалист а яр из.

Эггара хьалха коллективера дисциплина чIоагIъе, барт вIашагIтоха йолаелар керда кулгалхо. Цунца цхьана къахьегамхошкара хьалийхар доахана эша гIулакх делга. ГIулакхаш дукха ца товш хувцаделар. Доалангара хьайоаккхаш йола шура алсамъювла йолаелар.

ХIанз кхоалагIа ферма шийи хьоккхамашка деллача боахаме меттел районе а республике а дикагIчарех лоархIаш я. Цунна тешал ду 1983—1984 шерашка Iаш заманахьа хьайбаш дика Iангара лахара, хьайбай продукци дукхагIа йоахара лоаттаьяча социалистически яхье котъьаннараш юкъе из хилара, 500 сом ахчан преми коллективага хьокхаро. Иштта, дика хилар хьалхарча ах шера итогаш а. Из толам баьккхарах ферма коллективана елар боахама правленеи парткомеи, хIаьта иштта парте Сунженски райкомеи райисполкомеи карара кара тела Ше байракх. Из аьттув боаккхилга Iелашдеча эггара доккхагIа дола дакъа юкъедиллад доярканаш Каракулева Валентинас, Кациева Сахрата, Христораднова Зинас, кхычар.

Ма гарра аьлча, цу гучахьарча резервах цхьадолча даькъе пайда эцилга во вIаштIехьдаккхаязар укхаза. Бакьда, укх деноша чакхъьаьнача коммунистий отчетно-хоржамий собране хьахьекхар цу даькъе даьр из хьалхара этап мара ца хилар. Ферма болх бокиъонца вIаштIехьдаккхара де аьараш ихы а дукха долга.

— Керттера кхоачашбоацар фуд аьлча, из да ферме хьахула Iаьсий упе хилар бахьан доаш царех дика даккха кьасташ долга, — аьлар доклад аьча партгруппорга П. А. Колесника. — Из иштта нийслу дукха доахан бруцеллез кхийтта доландаь. Иштта, укх шера хьахиллад цланагIа дийрхIачу 67 Iаса цIезаагаргIа. Уж кхыметтел соахкарчул а кIезагагIа да. Балнешчул дохагIа я доахангара хьайоаккхача шурий хьоакал а. Доярканаш ца тоъар бахьан долаш хало оз ферма коллективо. Из кхоачашбоацар дIадаккха аьттув баргбац, нагахьа санна укхаза къахьегача наха доагIа хьалаш хулга Iалаш ца дой.

Из бахьдеш дар доярка П. И. Салоновас даь къамаьл а.

— Тхо-м, ферма ветеранаш, хало а агто а ла Iема дар. ХIаьта къонабараш ниттькъала моттиг нийсъелча бехаш, балхах безам эккхаш моттигаш хул. Мукъача хано хоза безаме салаIа безам бохаш уж хилар а саг цецвоакхаш хIама дац. Из дерега шоешта ца хилче, балхара дIа а баьле, кхычахьа дIаух уж. ТIаккха доагIа хьалаш кьадаь № 2 йола ферма санна ираш боахаме йолаш хилча хIаьта а. Цига къахьегачарех тхоаш эсалагIа хетиц тхона. ТIаккха туаьнгта хила метаций цар санна цIе угозок, медпункт, душевойш, прачечни, кхыдараш.

Партгруппа декхаргйла я. Йоахар собране, уж дешаш вIаьд ца луп кулгалхоипта хьалхашка цIенхаштта уттаде. Ахка чаккдала дукха ха йисаьц, баьдда, хьайбей корпусашта е йоагIа ремонт хIанз а дIайоламьяц. ХIалане а цу гIулакха тоха ла лойя ха тиалийтачул тIехьагIа кхьзальлаш дарах пайда хургбац.

Коммунисташа иштта дIадийхар доахана Iуэ юхаметтаоттадара къайстта йоацхо елга, ветслужба, специалистий болх тоабелга, дисциплина ахы а чIоагIъелга. Цу хьакъехьа баьъахьа хургда яхаш хьалхадоахар укхаза йийллача собранешка коммунистий отчеташки ладувгIаш хуле, болх талкаста берш боаггIача тайпара бехктохаме оэаш хуле.

Собране иштта бехталлаьлхар коллективе беш бола кхетаме болх тоабалд барт ца хилар а. ТIамйпача соцам тIа дIалэдар коммуниста ферма заведующе Р. В. Терхоевас хьайбаш леладерашта хьалхашка каст-кастагIа йоала беседаш, газетий читкаш, мезза а доазов араьха а латтача гIулакхех лаьна къахьегамхошка хоамаш, аьнна.

Собране отчетни иштта партгруппа баь болх могабир. Партгрупоргалла юха а ветфельдшер П. А. Колесник хержар.

С. МАЙСИГОВ.

Ха дIа ма яхийта

Хьайбашта моша доакъар лоаттадара Шелковской района колхозаши совхозаши ялат чуийцача 8 эзар гектара тIа культураш дIае езаш я укх деноша. ХIаьта, июль бетта кхоалагIа декада хьатIаотташ дIайийнараш 3600 гектар я.

Из болх дика бу «Коминтерн» «Красный пахарь» яхача колхозашка. Хьалхарча колхозо 500 гектара тIен шоллагIчо 1000 гектара тIен дIайийнай доакъара культураш.

Халахете а, цхьаьолча боахамашка эседа лел уж балхаш. Иштта, «Путь к коммунизму» яхача колхозо цу юкъа 87 гектара тIа мара дIайийнанц доакъара лаьрхIа йола культураш. Из цига нийсдалийтад ка бола ялат сиха чуийца доллашс. ДIадахача шера цу хана 500 гектара тIа дIайийнаяр колхоза механизатораша доакъара культураш. Фуд из колхоз тIехьайнсар бахьан?

Из да ка бола ялат чуэцача деноша комплекса цхьа звено болх беш ца хилар. Ялат аьрда даьшк кхаш тIера ча дIа а доахаш, цIенделга тIехьа далийтад. Из бахьан долаш латта аха а хий дилла тIоадал Iоае а йиш хинняц.

Мишта чакхдаха лерхI саш доакъара культураш дIаера балхаш, аьнна шийга хаттар дича, колхоза растениеводства цеха начальника Ефимов Виталий Сергеевича аьдар:

— 500 гектар латта аьха а аьха хий а дилла кийчдаь Iодилад оаза. Из доакъаделча дIаюаргьа культураш. ХIаьта, юхейнсараш а август бетта [illegible] декада чакхъялалехьа дIайийна йоахаргья...

Цо иштта яхе а ха дIайодаш лаьт, цул совгIа хаоттам культураш дIаера аьттув болаш хургбий хоаш а бац.

Моша доакъар хилийтара цIенхаштта сарцагIбьниаб «Красный пахарь» лхача колхоза кхаш леладераш. Цар цхьайола культураш дIайийра тIехьагIо хий а дулургдолаш денъача латта, хIаьта, шоллагIъяраш — хьалхе а хий дилла тIоадал Iоаьича латта. Иштта колхозхоша болх вIаштIехьбаккхарах цар аьттув боал укх деноша 1400 гектар доакъара лаьрхIа йола культураш дIайийна яха. Царгара масал хьаэца доагIар «Путь к коммунизму» колхоза специалисташа.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш дувлайт доакъара лаьрхIа культураш дIаювча а. Наггахьа боахам мара бац минеральни удобренеш а тувсаш латта хьаьдеш. Цу гIулакха е езаш йола йоахо аьац районни «Сельхозхимия» яхача объединене председатела А. С. Цаболовеи керттерча агронома В. А. Давыдовеи. Хиш дедкаш доачох цхьа гектар хилдал дола латта минеральни удобренеш йоахкаш ца дита декхарийла бар ужаш. Бокъалдар аьлча, цу гIулакха дукха сагота бац «Сельхозхимера» специалисташ. Царна шоай декхар кхоачашдаь баьлча санна хет боахамашка удобренеш дIа а яьнйта, ма могга царгара ахча хьадаькхача.

ХIанз районе дукхагIйолча колхозийи совхозийи бригадаш подрядни хьисапе болх беш я. Цар болхдой алапеш кийду бухсоцаш хьахиначунга хьежжа. Нийга хургда аьнна хет «Сельхозхимия» яхача объединене кулгалхойи специалистийи алапеш а цу тайпара хургдолаш къасталдича. Цар тунаш дIакхахьийтарах доалаш дац гIулакх. Кхашкара хьайоаха продукташ дукхагIа хилийтара эггара чIоагIагIа йоахо е езарех долаш ужаш ба.

Хьайбаш кхабара 91 эзар тонн силос кийчъе езаш я район. Из задани кхоачашъяра а шелъяллалца моша доакъар хилийтара а цIи яьча санна сиха дIайийна яха еза культураш.

М. ТКАЧЕНКО.

ПОДРЯДА НИЗ

Ткъаь пхиъ шу совгIа ха я Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозе баьцадаарий бригадана кулгалдеш Сатуев Абдулла вола. Из болх цо гIулакх хоьш а дика найоалаш а бу, дикача шерашка меттел, массе хана а. Цудухьа тийшнад цунна пачхьалкхен доккхий совгIаташ — Къахьегамна ЦIеча Байракха ордени «Знак Почета» яха ордени, Ленински юбилейна медаль.

— Массе а шера къона колхозникаш ух тха бригаде, хIаьта уж дийша, кагъера образованеш йолаш ба. БоккхагIчар Iомабу уж болх бе, — дувц бригадира.— Къахьегамеи производственни дисциплина во яц тха. Из дика я укх шера геттара а. Коллективни подряда тIен хозрасчета тIен тха бригада ялар да из.

Баьцадаараш хьалххедечар дикагIа ду хIанз шоай балхаш. Производства бокъонца бола дай шоаш болга хов царна. Подрядах беча балха дукхагIа бехктокхаме хулийт уж, хьадечул ахом бе Iомабу. ЛакхагIа хул цар тIаьъокам а самокритика а.

Соахка санна, укх шера а А. Сатуева бригада къайлача группа тIа хьалххеду баьцадаараш. 3,6 гектар латта дIалоцаш 80 теплица я цар доалахьа. Хьалха санна нарсаш ца а юаш, массе а йолча теплицашка помидораш дIайийр цар укх шера. Цар дош делар хIара квадратни метра тIара кхокха килограмм хьалха хьахулаш йола томаташ чуэца. Пачхьалкхега 900 центнер кхаь сортах йола помидораш йохка. Уж я молдавски хьалха хьахулаш йола помидораши «лебяжни» «внуковски» салаш яраши.

Iанна кхо а удобренеш а ехкаш латта товдир бригада. Теплицай каркасашта ремонт йир. Цул тIехьагIа январь бетта йиъ теплице помидорий ги дIадийр, 160 эзар кIоага лаьрхIа. Хьал а кхедир из, тIаккха, апрель бетта хIара теплицане шишша эзар кIоага лаьрхIа рассада дIайийкъар. Из дIа а егIа, цу сахьате шиналерех тIIиргашца хьалIайхкар.

Бригадах йиъ звено йир. Царна кулгалдеш бар Махмудова Линани, Хасуева Айсани, комсомолка Баймурадова Асет (цун звено эггара къонагIа, комсомольски я), Солтамурадова Роза. Звеньяшна социалистически яхь йоаркайир. Хьалха аьлар А. Баймурадовай звено. Къоначе болхлоша хьал в кхеяь, дIачуенлай 277 центнер тIехдика помидораш. ХIаьта, план-м массе йолча звеньяша а кхоачашъяьй, хIанз планал совгIа продукци йохкаш а я.

— Кхы а 500 центнер йоха лерхI оаха, — йоах бригадира. — Баьндер аьлча, ехча-м кIезигагIа хургда царех, хьалха оаха ехкача 900 центнерах санна хургдац — помидорий мах кхозза лох ма бешийбий. ХIаьта а колхоза дика пайда лургба цар-м.

Керттердар-м Сатуева бригада республике эггара хьалха (25-ча июне) Грознебалача нахага хьалхара помидораш йохкар де. — керда помидораш лоттаьаьй цо, хIанз а лоттаю мехкдаьттахошта, машиннаькъахошта, бераштa.

Цу тайпара лакха хьувкъам хьалххебара дукха къахьега дийзар бригада. 40 саг мара вац уж верригаш а. ХIара сага шишша теплица кхоеч. Кулгашца де дезаш да цар чу деррига. Оасараш дIадаха, дохьаж доалла химикаташ етта лазараштеи зуламдергаштеи духьала, цIанкха а ца хадийташ хий детта, хен-ханнахьа удобренеш тоха. БIарг тIера баккха йиш хилац дIайийнача хIамашта...

Цул совгIа. А. Сатуева бригада йийлача группа тIа а шийй хьинар дIахьокха лаьрхIер. Алхха шоай низаца лелае, аьнна, цар хьалйиар 55 гектар латта. (Цу тайпара майца кхыча боахамашка лаьрхIа бригадаша лелаю, нах а дукхагIа ба цу бригадашна).

— Тхона новкъостал деш алхха цхьа механизатор ва, — йоах бригадира, — Джунаидов Магомедх Бакаев Седики. ХIаьта, хий тохаш — Эднев Саламу. 40 гектара тIа томаташ я тха, 5 гектара тIа хохаш ба, 10 гектара тIара нарсаш-м тхо чуэца доладелад. 1500 центнер чуэца лерхI оаха уж, планал 400 центнер дукхагIа. Нарсаш чIоагIа дика хиннай.

Укхаза эггара хьалха гIо дех бригада. Нарсаш сов дукха а хиина, из дIакхачаш цул уж чуэца. ХIаьта, дIадийнар доаде йиш яцай. Новкъостал эш бригадана, из де а деза. Нарсий хьалхара бIаьш центнераш торговй сете а переработка йита а дIалхьийтай Сатуева бригада.

А. Сатуев дилла а хиннав кердадар лелаш. ХIанз цо юкъейоалаьй шийи балхи астраханскн баьцадараш хьалххедара метод.

— Кхоане цунга я, — йоах бригадира. — Из тайпа метод юкъейоаларо торо хулийтаргья хьатIайоагIача хана дерригa а балхаш техникана де. МугIарашта юкъера йовкъаш шера хилар да из. Саго когаш тIабеттац оасар деча хана а чуэцача хана а дIайийнача хIамашта. Кхыметтел, цераца цхьан саго йиъ гектар лелае йиш я.

— ХалагIа мел дола балхаш машинаша де деза, — йоах А. Сатуева, — хIаьта, уж хIара бригада шийй хила еза. Коллективни подряди хозрасчети толаш хилар хано хьахьекхад. Цар Кхачан программа кхоачашъяра юкъехьу даькъа деина доккхагIа да.

П. ГАГИЕВ.

Тиъо шу совгIа ха я Грознерча консервни заводе обжарщица йолаш Конаева Разета болх бу. Къахьегама ветерана цу юкъа карагIдалийна дика гIулакхаш дукха да. Шийй балха опыт цо массаьршка дIалу заводе керда баьхкача кагийрхошта, шоай балха говзал еза уж Iомабу. Дукха ба Разета хьехамчал леладаь, хIанз хадаьна производстве хьалхалатташ хьабоагIа болхлой.

Дика болх барал совгIа Конаевас хьинаре даьхь лоац завода общественни вахаре а. Из я профсоюзни комитета член.

Конаевай хьаькала къахьегамхой дукхаза балгальбахаб завода кулгалхоша сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ телар да. Из иштта я «Социалистически яхье котъьаннар» яха массехи Знак лелаеш а.

СУРТА ТIА: Конаева Разет.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЙБАШ ДОРСТАДУ

Грозненски района «Степняк» яхача дуаха лаьрхIа хьайбаш кхоабача пункте 2400 бежан да дорстадеш. Царех цхьадараш доажаду Советски района лоамаи даьгIенашка. Цигара буц къаьстта хьаьнагIа я. Цудухьа скотникий аьттув а боал дийнахьен буси 500 грамм дозал Iотта деттадолийташ хьайбаш кхаба, планагIа хила доагIар 400 грамм долаш.

Уж доажаде а царна доакъар Iалашдара а латта довлаш из пункт хилар тераладийча бокха пайда луш гIулакх да цига хьайбаш леладар.

Укх шера 200 тонн дуах дIадала дезаш я пункт. Из декхар цуй болхлошта кхоачашдулургдолаш да. Хьинар ца кхоцеш къахьег дукхача болхлошка. ХIаьта, царна юкъе социалистически яхье хьалхалатташ хьабоагIа скотникаш Межидова Зура, Исмаилова Зайнап, тракторист Дакаев Ваха.

В. НИКИТИН.

Болхлочун уйлаш

ТIехьатетта йиш яц

Кхуьш йоагIаш Iаь яр со Грознерча ЦIенош деча комбинате балха йоагIача хана. Из дар хIанзчул ткъаь ворх! шу хьалха. Цу хана соца балха баьхна нах тахан а соца къахьегаш ба. Йоккха я тха отделочникий коллектив. Верригаш а 30 саг. Сона дега а доагIаш гIоне дисциплина толхаь моттиг йиннац бригаде. Цхьабакъда, вIалла из доацаш а дукха да тха балха новкъарле еш дола, керттIа кулгалхоша теркам тIабахийтача сиха дIадоалургдола кхоачамбоацараш. ХIаьта, тха кулгалхоша эйра кIама дац йоакха къаьстам аттача баккхара. План оаха кхоачашйича уж сагото а бац.

ТIаккха бетта, кварталa план кхоачашъе гIерташ ца эша сутай ю оаха. Цох юкъара а хьалулар фуд! Брак я. Из иштта делгах шо дикагIо тешергдолаш эз цхьа масал доаладергда. Дунза за йоацаш кхелагIча микрорайоне 242 квартира йолча цIагIа отделочни балхаш деш дар тхо. ЦIи яьлча санна сиксдора тхо кулгалхоша. Фу дергдар оаха, тхо «сиксдалар-кха». Дега мел вас аьй оаха цу цIеношка беза хейшача наха, тоъам бар царах цхьаболчарна бIарахьежача...

Кулгалхой тхона бIаргагац оаха объект дIалуча хана мара. Кхыдолча деноша тхона эшар фуд, оаха болх мишта бу, тхона новкъарле ер фуд хе дезаш бац уж. ХIаьта, эшараши сихха дIадака даза кхоачамбоацараши шортте да. МелагIаш да уйй АргI-аргIагIа дувцаргда аз.

Дика хе я тхона басар кьоахкаш йола щеткаш эша. Уж деним яхер санна ДСК кулгалхоша лерттIа ца лоаттаяр бахьан долаш чIоагIа хало оз оаха. ДукхагIча даькъе безар тIа а ухаш, кхо мах телаш спекулянташкара нийе езаш хул тхо щеткаш, маркхал чубакка коашкаш, кхыйола инструмент.

ЧIоагIа во латт халача балхашта механизаци елга. ДукхагIча даькъе маркхал, басар, кхыдола мокхьаш цхьоалагIча этажа тIара кIеслагIчун тIа кхачаьлца кулг-кара хьалтIедаха дезаш хул тхо ведаршца. Из хала хилярал совгIа, кварамален техника бокъонех а доагIаш дац. Дукха хе я маркхал, бетон, кхыдараш хьалтелаш йола подъемник ека латта. Из тоежа сагота вац тха участка начальник Е. Шубин а. Сагота валара-м оаха из шийга тоейта, хаш деш дола дезар кIордадаь а тхоаш къакийтте тоаве кьонаргвар. ХIаьта, маркхал, кхы эшаш дар балха моттиге оаха хьалтIадаьккхале кIезагагIдале а, аз балха ди дIадоал.

СалаIе моттиг яц, кхыметтал кхача а тхоай балха моттигашке буь оаха. ХIама аьлча, салаIере а хIама доара а лаьрхIа тхона цкъоастель вагончика эсэки чувала бйш йоацаш кIайхе хул, хIанта Iей хоподильникашка санна шийла хул. Товде йиш йоаш дий из гIулакх? Геттара дика йиш я. Духхьал юкъерча звенон кулгалхой безам хила мара безац. Къаьстта а тха бригадира Мусаев Данилбека. Изл тхона нагахьа балха смецовка тIаювеэаш а ец. Машина дIахехкеш, юхакехкаш лелаш хул Iуьрийна балха моттиг тхона йоаэийтачул тIехьагIа. ХIаьта, керттерча кулгалхошка кхачале Мусаева теркам тIабахийта безаш дукха хIамаш да бригадa. Кхыметтел вагончикашка деша керда газеташ, журналаш ца хиларал совгIа, истола тIа тасса гаташ, корашка оаха занавескаш, хий мала кружкаш а яц. Массехк шу хьалха уж дерригa кIаммаш а долаш дерттIе ма дарий из гIулакх, хIанз тIанед из сал вочe хьале?

Тха бригаде болх беш ба йоккха опыт йолаш, шоай болх дика бовзаш бола нах. Царех ба отделочникаш Талхигова Зайнап, Румянцева Валентина, Матаева Яхе, Андарова Аза, Шолохова Зина, кхыбараш. Шоай керттерча специальностал совгIа массехк смежни професси караерзаьй цу наха. Церие дика хоа штукатурни бола санна маляри, плотникаш, кизгашдеттачун бола ба. Сменни нормаш 120—130 процент кхоачаш ца еш нагахье саг вац бригаде. ХIаьта, ца эша сутали, аз мел дийца кхоачамбоацараши дIадаькхача хьакхамаш кхы а дикагIа хургдар.

Iалаьмата чIоагIа новкъарле ю тхона нах хаинахьа балха хьа ца кхуаларо. Ер пхелагIа ди да Шалински района Дуба-Юртара тха болхлой ПАП-5 водителоша хьа ца боалабу. Из дика хоа ДСК кулгалхошта а автотранспортни предприяте кулгалхоште а. Цхьабакъда, уж сагота болчое тарa-м дац гIулакх. Дукхача хана дена цхьан кога тIа ца боалаш хьабоагIа транспорте бола. ДукхагIа бола бригадара нах моллагIа наькъе йоагIаш кхийттача машинаца хьаух балха. Цу тайпара хьая доаш ба Урус-Мартановски района Алхазурово яхача юрта баха Матаева Яхе, Закриева Хьади, Дадаева Марем, кхыбараш. Цхьаьнха а да укхаза балгаледакхе дезаш, болхлой боалабеш йоагIа автобусаш цхьайолча хана балха ди дIадоладенна-цхьа сахьат, ши сахьат даьлча мара хьенкхачац. ХIаьта тха бригадира болхлой бехке а беш церна кIезигагIа уттаду балха сахьаташ. Из тхога хьаьттача нийсе хIама дац.

Цхьан дешаца аьлча, ДСК кулгалхошен ПАП-5 кулгалхошен гIазье ца е тетташ уйла е еза тха болх боаггIача бесса дIагIоргболаш.

Э. МУХИНА,
Грознерче ДСК отделочница.

НОВ. С. А. ШАИПОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо

УКАЗ

Дукхача шерашка партийни советски органашка берхате къахьегарахи ваьча дийнахьа декэ 50 шу диэарца дувзаденнаи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла КПСС Нохч-ГIалгIай обкома организационно-партийни балха отдела заведующе заместитела Шамсов Сулейман Ахмедовича.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЯ.

г. Грозный, 1984 шу, 1 август.

Керттердар: бехктокхами дисциплинеи

Кхоачамашка хьежжа

ЦхьайтталагIча пятилетка декхараш хана хьалха кхоачашдара Ленинградерча немийш деча завода коллективо дIабоалабаь болам шерра хьал а лаьца, дика толамаш доахаш къахьегаш ба укх шера «Сунжанефть» НГДУ «Iаьржа дошуви» гази йоахараш.

Ер шу доалуш мехкдаьттхоша лаьрхIадар къахьегама оасарле цхьа процент лакхъе продукци хьаеш дIадодар 0,67 процент лохде. Кхоачашдулургдолаш хIама дарий из? Цу хаттара жоп а луш, управлене [illegible] секретара Цибулин Николай Михайловича йоах: «Планал совгIа укх шера оаха лаьрхIад 1600 тонн мехкдаьттеи 2,5 миллион кубически метр газ якка. ХIанзале гуш да из де тха вIаштIехьдаргдолга. ХIана аьлча, таханарча дийнахьа 1270 тонн «Iаьржа дошуви», цхьа миллион 900 эзар кубически метр гази планал совгIа яьккхай».

Сево низ тел коллективана дика толамаш даха? Укхаза теркам тIабахийтаб бехктокхаме мел йоача участкашта коммунисташ тIачIоагIбара, цар къахьегача наха юкъе социалистически яхь вIаштIехьъяккхара. Из иштта хилара тешал деш да дIабахача ялх бетта даьха толамаш а. Мехкдаьтта дакъхара декхар 103 процентё газ йоаккхара 113,3 процента кхоачашдаьд цар къахьегама оасарле лакхъяра план ялх бетта 103,7 процент хиннай.

Уж толамаш доахача шоашкара доагIаш дола дакъа юкъе дихьад управлене меттел ерригача объединене а дика бовзаш болча мехкдаьттахоша Летников Николай Павловичеи Гагиев Ульбе Бек-Ханеи кулгалдеча номераш цхьоалагIеи шоллагIеи йолча бригадаша. Мехкдаьтта даккхара план Летникова бригадо 102,1 проценте газ яккхара — 105 проценте кхоачашъяьй. ХIаьта, Гагиева бригада мехкдаьтта мара доаккхаш яц. Цо 102,3 процент кхоачашъяьй ах шера план.

Болаш ба НГДУ новкъосташта масал телаш, балха йоккха опыт йола нах. Царех ба оператор Анбиев Iаьлий Мухьмад, скважинашта капитальни ремонт еча цехера Мещеряков Дмитрий Александрович, оператор А. Балаев, иштта кхыбараш. ДIадахача ах шера даьхача толамех цу новкъостий сурташ хьалтехад «Грознефть» объединене Сийлен улга тIа. Царел тIехьа ца бусиш къахьег слесара-ремонтника Евлоев Исраилеи, электросварщика Загородников Павелеи.

— Толамаш ахы а дикагIа хургдар, — яхаш дувц Цибулина, — нагахьа санна массане а хьалхаяттачаргара хьокхам а воаш, производствах доагIIача бесса дог а лазаш къахьегаре. Хьаэцаргья вай тха управлене дикагIчарех лоархIаш йола скважинашта капитальни ремонт ю цех. Массе а йолча цехашта хьокхаме а уттаеш хьаенарех яр из цех. Ялх бетта баьча балха итогех хьалхара моттиг цунна хьокхайир оаха. Цхьабакъда, укх деноша шоаза къахьегамеи производственни дисциплина толхаеш моттигаш нийсъеннай цу цехе. Слесара Мацнев Мухьмада, балха хана корта бохабу малар мелна а волаш лата гIийртав бригадирах. Из йоккха «ЧП» я ерригача управлене коллективана. Цхьабакъда, шийй болх бовзаш, дукхача хана деиз дика къахьегахо хилар теркаме а ийца халкъа суде ца луш литар из дош. Новкъостий суло кхаь бетта мутIарера болхло волаш къахьегаргдолаш лохваьв Мухьмад. ХIаьта, шийна караргIаьннар во хIама долгах из кхийттаьда гуш а да.

Производственни толамаш дика хилийтара бокхача лоархIаме да чурча кхоачамех бекха пайда эцилга а. ХIанз а из гIулакх боагIача боараме доацилга тешал деш дола масалаш кхийлар парткома секретара. ДIахо йодача хана шоай теркам цу дешша дукхагIа тIаберзабе управлене администраци, партийни, профсоюзни организацеш лаьрхIа йолгах дийцар Николай Михайловича.

Керттерча лостамах дика толамаш довхаш санна НГДУ бокхха теркам тIабохийт Кхачан программа кхоачашъеча. Шоай подшефни йолча XIX партсъезда цIерагIча колхоза баьцадараш, кхыйола культураш чуэцача новкъостал ду мехкдаьттахоша. Иштта, цар хIанзале 40 гектара тIара чуийцаб мукх, 30 тонн аьла кийчъяьй. Кхойтта гектара тIа дIайийнай хьаикIаш, кхойтта гектар аьха гурахьа юргIолча культураште лаьрхIа. Укх деноша шоай торонашка хьакха а хьекха 50 сага-ди кхы тIа а цу колхоза новкъостал деш болх бе лаьрхIад мехкдаьттахоша, цу юкъа кхо тонн аьла кийчъеи.

Баьцадараш, кхыйола культураш чуэцача, Iол хьокхача болх беш лаьрххIа вIашагIъелла звено я. Цунна керте латт шийй болх дика бовзаш вола говзанч И. Погорелов. Звенон доалахьа мел эша юртбоахама техника я.

Пхи бIаь хьакха йолаш шийй гIонха боахам а ба НГДУ. Баьцадараш кхедеш теплицаш я. Укхаза мехкдаьттахой дезалашта лаьрхIа дулх, баьцадараш доли пачхьалкхен маьхагIа. 50 саго цкъа Iохайча хIама дае йиш йолаш йекха столовей я.

Дика вIаштIехьдаьхад управлене кулгалхоша наьха салаIара гIуланкаш а. Укх аьнки шоаза Каспийски форда йисте салаIа баха хиннаб мехкдаьтта доахараш.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

«В. И. Ленина цIерагIа Челябински тракторни завод» яхача производственни объединене хьаьйй Т-800 яхача кердача трактора промышленни образец. Цу тIа оттабаьб 800 низ бола Уральски турбомоторни завода двигатель — цу тайпара двигателаш да 75 тонн мухь кхухьа-ча «БелАЗашта» тIа латтараш а. Гаьнарча Къулбаседен хьалашка лоамашка деча балхашта лаьрхIа я из трактор, С. Колощенко цIерагIча Челябински наьънй машиний заводе хьаяь йола бульдозери рыхлители йола цуван. Тракторе дозал шийй цIехьа- [illegible] тонн хул, хIаьта цун дIаозара низ 150—160 тонн ба. ХIанз трактор толаме чакхйоалаш я лабораторно-полевой испытанех.

СУРТА ТIА: иштта я Т-800 яха трактор.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ

Гудермесски районера «Восточный» яха совхоз хьоьсаш лелаво къона бахам ба. Таханарча дийнахь уккхо дІайайна а 485 гектар комсаш, царех 413 гектар сом дуц а. Из кхачтайкш лелеш 7 бригада ю.

Укх шарахь кхочучала комсаш лелаечар нахьахьалкхоьна дІахукала совча кхоьнй хила кхоьчашъеш хиникаш. Совхоза а хІара гектара тІара 30 центнер тайдолгаш мара дахадар, цудуххьа XI пятилетка хиль шера совхоз пачхьалкхана декхарийн хилар 2800 тонн.

ВІашгІехьдерздий-тем пачхьалкхех ю дехкар дІахьна?

— Дергда, — аьох дег тайшна совхоза кердича директора, Ахмадов Султан Ипкович. ТІаккха тІетех: — Укх шере а дергда. Из торо тхо йолаш да.

КОММУНИСТНИ МАСАЛ

Коммунист Ахматова Напу 24 шу дахьна мара яц. ХІьта а совхозе доьгГІаш дола сий а деш, чІоагІа доархІаш я хьинаре, балха тІера йола кхйлсаг. БоккагІчар а тІехьа ладувгІ цунга.

— Тха Напу-м шедар а де кхоаю, — йоах совхоза парткома секретара Хизриева Усмана. — Цо ший бригада а хьалхайоах дилла, общественни вахаре хьинаре дакъа а лоац, деша а агІа (Напу заочно дешаш я Дагестански юртбоахама институте). Агроном - Іилманхо хила гІерт из.

Ахматова Напу бригаде 17 саг ва. Цар лелаю 55 гектар комсаш. Шу хьалхагІа дукхагІа бар болхлой. Бакъда, комсаш лелаераш, хозрасчета тІа а баьнга, подряда хьиссаре болх бе болабелча, цхьабараш дІабаьлар, хІьта Ножаева Тоабан, кхьметтел, дІаннкха езаш а хилар.

— Нах кІезигагІа хинне беле а, цхьадхало дукхагІа кхинай, — йоах бригадира. — Тхо Іомаденнад хІана сихагІа деррига а агротехнически мел дола балхаш чакхдаха. ХІана йовзаргйоацаш я тха плантацеш, хувцабенна нах шоаш. ХІаране чІоагІа безам а боагІаш болх бу. Сага тІахьожам лоаттабе а безац, хІаразар ше-шийна тІахьоджаш ва. Берригнашта хов цун шийн деззален хьалаш а юкъерча гІулакха толамаш а массане кара долга.

Къахьегама а производственни а дисциплина дика хиларо торо хилийтар бригада комсаш тоаеш дІатедарца а хьалъеккарца а дувзаденна мел дола балхаш толаме чакхдаха, плантацеш цІенйир мугІарашта юкъе тІайийннача тайп-тайпарча бІехача баьцех. Цул тІехьагІа ялхазза дохьаж доалла хиникаташ тезар комсий хетолгех мел йоахна фашкаргаш а кхьйола садоахьа хІамаш а йоадеш.

— Комсаш тхо гІаддуваш я, — дувц Ахматова Напус. — ХІара гектара тІа юкъера дІалаьрхІача 2038 кІотарг я, хІьта хІара кІотарга тІа 40—50 гайцолг. ХІара кІотарга тІара 4—5 килограмм кхаьча комсаш арьл, аьнне, кет сона.

Шоаш хьалхагІа тІайица хиначча декхараш хьаиа а хьекка, бригада лаьрхІад укх шера хІара гектара тІара 80 центнер комсаш чуэца. 26 центнер дукхагІа хургья укх пламагІа аха лаьрхІа хинначул.

Боккхача безамца къахьег подрадни бригада берригана членаша. Царна дика масалаш тел Кадырова Рукъета, Абдурашидова Зарес, Абдурахманова Рукъета, Расуева Шурас, трактористаша Дашкаев Хьусена, Айсангуров Вахида.

ХІара гектара тІара 80 центнер комсаш чуаца декхар тІалаьцад 136 гектар комсаш лелеш йолча коммуниста Арсмалиев Іаддалкъаьдарй бригада. ХІьта парткома член а цеха парторганизаце секретарь а волча Юнусов Шамалхьаний бригада доаш деннад шоаза дукхагІа кхоачашъе шийн план.

КЕРДАДАР ЮКЪЕДОАЛАДУ

Комсаш лелаераш тахьйарчох кхоачамбаь Іец. Уж кхоана фу хургда хьеж. ХІьта комсаш лелаеча совхоза кхоанара ди из тІайогІача хьисаперча культурагка алар да. Ишта мара йиш хургьац комсий гаьнаш тІа хулаш йолча дукхача тайпара вуламдергашца тоаме къовсам лоаттабе.

Из лоархІаме гІулакх дІададаь Дакаев Турпала бригада. ДІадахача шера гурахьа цо дІаегІай 60 гектар тІаегІа рйацители сорта комсаш йола гаьнаш. Цул совгІа, цо дІаюви хьалххеьо 10 гектара тІа цу тайпара гІаПогІаш йола комсаш. Уж тоъ еррыгача совхоза.

Цу хьисапе дІаегІай укх шера 17 гектар «Кардинал» яхача сорта комсаш. Уж дика дІаяпетай.

ЛоархІаме да Дакаев Турпала бригаде. Новокубански комсаш лелаяра метод шерра шийн балха юкъейсалаль хилар. Цо торо хулийт кулгашца ду балхаш кІезигагІа де.

ВІаьсти дІайогІаргйолча 70 гектар комсашта хІанзвехь а кийчо еш я бригада. Уж хургья столови сортегІа.

Ишта, Дакаев Турпала бригада плантаци учебни кха сенна я комсаш лелаерашта, укхаза цар чакхйоакх цІенхашта йола комсаш лелаяра прогрессивни школа — кхоачарча дения шоай балха чІоагІагІа эцаш йола.

ДЕРРИГАЧА КХОАЧАМЕХ ЭШАЦ ПАЙДА

Хьанга яр совхоза эгара тІехьара моттиг? Бетерсултанов Мазрсолте бригадага. Из хІанз а сага дІаенняц цо. Яле дага а вац, хала хете я. Цу бригада Іунал деш 55 гектар комсаш я — совхоза берригача комсех ворхІагІа доле дакъа да из. Из тІехьадоаш хилар дика совхоза гІулакх лохдеш да.

«Восточный» совхоза ялх бригада цхьан тайпарча нарядах болх беш я, хозрасчет юкъе а йоалаль. Цу хашо дІадехача юстара йисай алхха Бетерсултанова бригада. Ниьса хургда, нагахьа совхоза дирекция, партийнии профсоюзни комитеташа из бригада чІоагІйой, дІахо йодача хана тІехьа ца йисара гІоноакъостал дой, комсаш кхелара гІулакх толамегІа хургдолча хьалхарча позицешка йоаьихе.

Из дой, совхоза пайда луш хургья цхьаькха дикиа оила резерв. Цо торо хулийтаргьл пачхалкхенга йохкаш йола продукци дукхагІа е. Ла хала долаш хІама да, алх бригада коллективаша прогрессивни йолча методашца толаме къа а хьегаш. Боккха хьувкъам боахача хана, царна уллув болх беш бола цар ноакъостий гаьнна тІехьабусаш хилар.

ЦХЬАЦЦА ЙОЛА ИТОГАШ

— Коллективни подряд а хозрасчет а юкъе а доалаль, комсаш лелаечар дикагІа йолча методех а опытах а пайда а эцаш, алхха тхьо чІащтІехьдаьнначул шийн укх шерара хьувкъам хиикна хилийтара кийчо е, — йоах «Восточный» совхоза директора Ахмедов Султана. — ХІанз тха керттера декхар да тайп-тайпарча лазараша, зуламдергашта, оасара баьццашца къовсам а лоаттабеш, комсаш чуэцара кийчо яр. Шаккха а ца хиинача тайпара хургболаш ба тха укх шерара хьувкъам.

Массе а йола бригадаш шоаш хьалхагІа тІалийна хиначча декхараш хьежай. 413 гектар долча лаьттара юкъера дІалаьрхІача 75 центнер яккха лерхІ цар хІара гектара тІара, хІьта хьалхагІа яккха лийрхІар 55 центнер мара яцар. Цар кхоачаш а дергда шоаш хІанз тІанийца дола лакха декхар.

«Восточный» яхача къонача комсаш лелаеча совхоза коллективо дика масал деннад республике мел болча комсаш лелаерашта а. Цар дохкха, лоархІаме дола дакъа кийъехьу керда Кхечап программа кхоачашъяра.

Ц. ЕФИМОВ.

«Са Нохч-ГІалгІайче»

Ишта цІи йолаш я Нохч-ГІалгІай республикански краеведчески музея коа хьайийлла керда фотовыставка. Цун хьалхарча дакъа эпиграф а хиина дІаайттад КПСС XXVI съезда материалаш тІара «Сийлахьа да вай кхача гІертар — коммунизм. Вай цунна гаргакхувл къахьегама хІара толамо, турвала, гІулакхий хІара шеро, хІара пятилетко» яха дешаш.

Дика толамаш даьлад укх тІехьарча хана республика къахьегамехоша, къаьстта а промышленносте. Масала, болх бе йолайлийтай Ленина цІерагІча ГИПЗ ЭЛОУАВТ. Анисимова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача заводе ЛЧ-24 яха мехкдаьтта чакхдоала установкаш, дукхагІа хиннай «Красный молот» яхача машинашъеча заводе, Дуба-Юртарча художественни керамика фабрике вракеца продукци, кхыдараш.

ШоллагІча раздело дувц советски сага, цун къахьегама а быта а хьалашта йоахо ец хиларах, из къьгга хьагойташ да Назране хьалдаьча нах бахача цІеной, Ножай-Юрта хьаьлча районни больница, Грознерча аэропорта суртащ.

Н. БАРАНИЧЕНКО,
Нохч - ГІалгІай республиканский краеведчески музея воаххьисІаша Іилман болхло.

Ачхой - Мартановски районе «Орджоникидзевский» совхозе баьцадаараш кхедеш йолча бригадана кулгалдеш ва КПСС член Исмаилов Хасамбек. Укх шера саьмарсаьнх, хохаш, кхы тайпа даараш хьалкхеду цун бригада болхлошa. ХІьта даьтта лелара культура лакхьара совхоза бригадашта юкъе аьржача социалистически яхье хьаллара моттиг хьожаный Исмаилова бригадана.

СУРТА ТІА: «Орджоникидзевский» совхоза № 7 йолча бригада бригадир Исмаилов Хасамбек.

М. КУРУМОВА сурт.

ПТУ: вахари проблемаши

Болхлой кийчбу

— Тха училище ше хьахиначча 37 шера дукха тайп-тайпара специальность йола болхлой кийчбаьб, — аьлар Грозненски йисларгІча профессионально - технически училища директора Пицхелаури Михаил Александровича. — Укх шера оаха арахийцав 329 профессиональни болхло. Уж ба юрта боахаме гІишлош еш бола мастераш, кьпкабетонни конструкцей монтаж ю каменщикаш - монтажникаш, паркетчикаш, столяраш, декораторaш - оформителаш, кхыбараш. Грозне а республике а яц оаха миссел дуккхача тайпара бола специалисташ кийчбеш йола училище.

Оахьа кийчбеш бола болхлой, уж дийша баьнне гІишлош еча организацешка болх бе болабелча, тхона баркал аргдоаш дика хилийта гІерт тхо. ХІьта хІанз школа реформа тІайнацул тІехьагІа тхона хьалхашка отт болхлой кхы а дикагІа кийчбара декхар. Цу тІа гІоала де деза гІулакхаш белгалдаьхад оаха теоретически а практически а хьахьеха. Уж да дешара процесс, мастерски, общежитии, дешара кабинеташ кхы а дикагІа тоалрахи уж хилаш йолча оборудованеца а пособешца а Іалашгъярахи лаьца, кхетам балара болх кхы а дикагІа тоабарах.

КПСС Централни Комитета апрельски (1984 ш.) Пленума решенешка, цхьайттаалагІа керхача СССР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе социмга, цу шинахьа а новкъоста К. У. Черненкос даьча къамелашка хьежача, тхоай болх вІашт Іехьбоакхаш да тхо, — йоах директора.

Цу училище дешабегІарех дукха а дукхагІбараш юрташкара баьхка ба. Уж ба Пашарен, МагІалбика, Урус-Мартана, Шалъа, республикан кхыча районашкара. Царна хьехаш ба шоай предмет довзаш а кІоаргга кхетадеш а бола преподавателаш, масала, Измайлова Марем, производственни мастераш, масала, Эльмурзаев Салман, кхыбараш.

Училище йола моттиг эгара дукхагІа болхлой бола Заводской район я. Из а шийн тайпара аливнин ец да хургболча профессиональни болхлошта.

Училищена гаьна йоацаш я дешарош культурни салайарац дешархошта яха деррига хьалаш дола общежити. Цу чу я цІе уголок, бос, бола телевизор, деша литература, довза шашкаш, шахматаш, кхыдараш. Дешархоша безаме ха яккхара мел эшаш да общежите.

Столярни мастерские я пилорама, массе тайпа верстакаш, оборудовани, кхыйола инструмент. Йолаш я эша хьун материалаш. Мастерски чуйолаш йоккха йиъ эдаин я.

Белгалдаьккха доагІа, училища дешархой балха говзал Іомаяра Еррготроссийски конкурсашка дакъа лоацаш хулга. Ишта, цар дакъа лаьцар вай Грозне, Курске, Новосибирске, кхыча городашка хиначча конкурсашта юкъе, призови моттигаш яьхар.

Училище болхлой дика кийчбеш а из ше дика а хилар да цига дийша баьннача нахах боккхий специалисташ хьахулга. Ишта из йистельккха ва хІанз директора заместит вола Алихаджиев Мухьмад. Из хІанз заочно вуз чакхйоакхаш а ва. Цига геодези хьехаш я из училище яьккха Измайлова Марем, производственни мастераш Хаджимурадов Даниил, Хашиев Іумар.

Из чакхьяьккха ва хІанз Ростовски инженерно - строительни институте деш вагІа Горчханов Сайт-Ахьмад. Цунца цхьан институте деш вагІа Арапханов Мухьадин. ХІьта вешарашха йолча Монгольски Халкъа Республике гІишлонхой Іомабеш ва производственни мастер Цацаев Рамзан. Москве нах чубаха цІеноц хьалдеча балха ва Лаврепев Виктор. Из хиннав Олимпийски городе хьалъеча болх беш.

Республике дика вовзаш ва из училище яьккха 105 йолча дІа-са делача механизированни колонна бригадир Черепкин Петр Петрович.

Училище чуйолча здание я йоккха клуб. Цига спектаклаш, концерташ увттаду дешархой художественни самодеятельни а республика театрий профессиональни а артисташа, хьаьвуах киносфильмаш. Цига хул парте къахьегама, тІема ветеранашца, производстве хьалхалаттарашца, училище йистельккхарашца, писателашца, артисташца вІашагІкхетараш.

Масала, дешархоша вІашагІкхийтта хилар Сийлахь боккхача Даймехка тІема юкъе дакъа лоацаш хинна Бухенвальда тутмакх хинна художник - график Царицынский Леонид Иванович. Дешархошта цо дийцар ше а шийн новкъосташа а баьча тІемах, фашистий Бухенвальд яхача концлагере боабе кийчбаь нах эсэсовцашта духьала гІоттабеш а духьа ба болаш а ше дайча гІулахах, фашизмана духьалара болам вІашт Іехьбоакхаш а цунна юкъе дакъа лоацаш а ше хиларах. Из СССР художникий Союза, фашизмана духьаьларча къовсамхой Дуненахалкъашта юкъерча федераце, тІема ветераний Советски Комитета член ва. Гестапо набахта вовлаш мел йоккха Іазап тІаоттадарах цо дІабийцабац шийн новкъостий, къайленаш дІахайтанц. Цо дийцар Вухенвальде гестаповцаша хийцача нахa деш хиннача Іазанах, аьйцнах царна духьала гІоттарех, кхыдолчарех.

Ишта цига хиннаб кхыбола тІема ветеранаш а.

Училище я йоккха тІемен къахьегамен сийлен музей. Цу боккха патриотически кхетам лу дешархошта.

Училище дешархошта боккха интернациональни кхетам луш хІама да шер московски пхелагІча профессионально - технически Орджоникидзевски юкъерча ворхІлагІча профессиональни-технически училищай дешархошцара доттагІал. Уж хьоашалгІа дІа-са ух, опыт йовзийт, цхьана концерташ уттаду, сайренаш ю.

ХІьта училища самодеятельни артисташ «Вайнах» яхача ансамбла коллективаца баха Венгре, Чехословаке, Польше, Инде хиннаб. Цар дакъа лаьцад вай Нохч-ГІалгІайчен колхозашкен совхозашкен концерташ уттадеча юкъе а.

Училище а йоккха библиотека.

Цу тайпара, дешархой массе а оагІоракъа кхетам лакхбара йоакхо ю училища дирекце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Укх шера училище йистельккхарашта юкъе толашагІйола группа яр Элмурзаев Салман мастер волаш чакхъаьншар. Къаьстта дика дешаш балха говзал Іомаеш хилар комсомольцаш Мусахаджиев Мухьмад, Бурсанов Ахьмад, Булгучев Ахьмад, Вельхиев Іумар, Тимурзиев Микаьил.

Укх шера из училище йистельккха 60 кьона болхло Къулбеьерча Сахалине балха вода.

Училище арахеш керттерча дакъе вай республике болх бергбола нах. Бакъда, царех цхьабараш кхыча городашкен юрташкен балха а ба, Масала, Ростове, Чита, Кареле, кхычахьа.

Укх шера училище деша хьаэнаргва 420 саг. Дика а хеташ деша боагІа цига кагий нахи мехкарий.

Ю. ТЕГАЛОВ.

Довзол дехьара

Къайлагlча служба къайленаш

Укх тІеххьарча шерашка Болгаре дунен тІа эгара хьалхарча моттигех цаІ яьккхай тайп-тайпара дола алъташ хьалкхедара. Царна юкъе да кІа, хьажкІаш, тайп-тайпара баьцадаараш, гаьнаш тІара сом, эфиромасличния культураш. ЛоархІаме гІулакх дар цу хьамъекха дегІаенача селекце.

Шекара свекла, тхьамкел, боамбия юкъера дІадаьккхача, дІахо мел йола дІайогІаш йола материал а дІадуваш дола га а хьалкхедеш «Сортах дола фуи дІайогІаш йола материали» яха Іилман-производственни объединени я. Цун коллективо шийн балха юкъенкхукь дунен Іилмо производства селекце а технологе а хьамъекха мел даьраш, дІайогІаш йола материал дикагІа хилийтара мел йола говзал.

Объединена система юкъейоагІаш я дукха Іилма-техника а производственни а звеньяш, царна юкъе я Киежера хьаькІий Институт, Садовоства воспроизводствам баьцоагІай ресурсий Институт, Руссе юхера фу лелдара, фу хьалкхедара, зернобобови культурай Институт. Селекцеа цхьана цига, объединене опытии станцеш сенин, хьалкхеду лекхерча сортегІа дола фу.

ДІахо дола фу арадоахаш объединена аграрнопромышленни комплексаш (АПК), фу хьалкхедеш йола пачхьалкхен станцеш юкъерча фу кийчду опытни станцеш я. Болх бу ишта АПК-аца, Къаман аграрнопромышленни союзо чІоагІдаь, договораш дарца а.

Объединенепа чуйоагІаш я фу а кхыйола дІайогІа материал а хьаеш йола боахама комбинат, цул совгІа, уж йохка беррнгача мехка подразделенеш а йолаш йола предприятеш а.

Але доагІа, Болгарена шийна могаргдацар селекци а еш дІаюаш - хьалкхееш мел йолча культурай фуний йоккха ассортимент хьаэ. Цу хьамъекха моттигера климатически хьалаш а дикагІчарех дац.

ДІайогІаш йола материал йохкаш а кІеш а объединене внешнеторговни служба я, цун болх доккхагІа болча дакъе СЭВ мехкашца бувзабенна ба. Царца массе а шере хьалда договораш леладу цо, царна юкъе кулгаш лаьдаь йолча специализацеи хувцам барен соглашенега хьежжа.

Вошал лелаеча СЭВ пачхьалкхенашна Болгаре вІахкуль, хІакиньий, гурахье дучча кІа, шекара свеклай, томатий, шибазий, нарсий, харбазий, ахьсий, ка, цул совгІа, ІамнИ, кхоравий, боалий, пІерсиний, гІамгІай, хьачий дІайогІаш йола гаьнаш а, хІаьта хьачуххуь кІа, мукх, гидуэргий гибридаш, кертол, хьайбашта кІа горох, бІаьсти дуь кІа, ишта кхы дІахо а йолча баьцадаарий культурай цхьадола тайпаш а.

Владо МИТЕВ,
болгарски журналист.
(АПН — Софии-пресс).

Хьувкъамаш доккхагІа хул

Из дІадоладеннад Бродвея тІа

Оаха лелатеш вовзаш вачча ГДР публициста Юлиус Мадера империалистически къайлагІча службай гІулакхаш тучадоахаш йола материалаш.

США — ФРГ: социализма духьала баь барт.

30 шу совгІа ча хьалха Нью-Йорке Бродвея тІа дІачІоагІбенна «порпамуъаленна тІехьарча американски комитето» Аденауэра бонски правительствоца кулг даьад къайлагІча антисоциалистически соглашене. Цул тІехьагІа дукха ха ялалехьй, 1953 шера бІаьсти, Мюнхене болх бе йолаелар «ПаргІато» яха американски радиостанци. Цо 24 сахьата йора эрсий меттала а ца Іеш, белоруссий, украинний, азербайджанций, эрмалий, гуржий, таттарий, башкирий, туркмений меттала аене дола доацараш дуваш йола передачаш. Франкфурт - на - Майне юкке Лампертхайме отталь ина йола хІе передатчики таханарча денналца «Малхбоалехе кошни фи к».

Вашингтоне шоай хура могари даьд «ПаргІато» яхача радиостанце сийбат къайла лоаттаде гІертаи. Яьхад, из «шийн мукъе» а я юкъарчай доалаш цунна доал деш Би-Ай-Би (дунен халкъашта юкъерча радиовещание совет) а я. Амма «ПаргІато» эфира аральина массеки кІира даьлча хайра. ФРГ правительства официально бокъо а сина хьайийллача «частни радиостанце» боккъонца вола да малав. Цу вывескана тІехьашка латтар американски ЦРУ.

«ПаргІато» яхача радиостанцена керте латтар ЦРУ штатни болхлой а агенташ. Хьелха «Рипортер магазине» ЭЙ-Би-Си яхача телекомпанен корреспондент а хиннав ше, разведкаца гІулакх долаш а вац цо яхе а, керда шеф — Джордж Теодор Бейли — ва кадрови разведчик. Джордж Бейле 40-ча шерашка йистельккхай разведшкола, хІьта 1948 шера кхаьчав из Франкфурт-на-Майне юххерча «Кэмп Кинг» яхача американски разведцентре. 1951 шера дехаз, ше Іеш Малхбузен Берлине а волаш, координаци яьй цо ГДР, Польшана, СССР духьаларча разведгруппа балха. 1958 шера дена ГДР духьала экономически шпионаж еш хиннав. ТІехьагІа ЦРУ прикезагІа Париже дІавахав из Францо социалистически коммунистически партешта духьала шпионаж лелаяра.

Цхьадолча шерашка хьуледуш лелаш хиннав фальшиви цІераш а йолаш: Джордж Байол, майор Фрейд, Георгий Георгиевич Томас, Джек Томас, мастер Тройман.

Цу тайпара биографеш йолаш ба Мюнхенерча радиостанце керттерча отделийн сектореий кулгалхой а.

* * *

Великобритане: правительственни бувзами къайлагІа центр а я тхьагІаръяха.

Британски гІаьрсини тІарча эгаре чІоагІагІа неаха бІаргах лоревча объектех цаІ я Англе къулбе-малхбузехьарча дакъа тІарча Шелтнем яхача городера къайлагІа центр. Цу организаце ва шо-шоай сменах болх беш вола бархІ эзар балхахо. Цар декхар: электронни аппарате гІонца къайлагІа ладувгІар, кхыча мехкий пачхьалкхений служба бувзамаша вІашин деча перригача къамаьлашта дешифровка яр керда ешкоб яр.

Шелтнем кхоач спутникашка шпионашка гІоала уха сведенеш, агенташкара даьхна магнитофонни йоалош, довзол дехьарча английски посольствашка кхуъхьайта шифрограммаш. Договора яІийлен тІа тІадилла США НАТО гІоллерча шийн партнера — Великобритане на электроника гІонца Малхбоалехьен Европана Урале кхаччалца чІоагІа тІахьожам лоаттабар Центра информацех пайда мийбеча США, Канада, Австрале малхноаш тел цу организацена.

Шелтнемерча электронни шпионажа керттера декхар Варшавски Договора мехкашкара Малхбузен Европе дІаоттаьлча хьалхагІа дІатоха лаьрхІача американски ракеташта дола хьежоргаш белгалдир хийча дезаь, сеыдаьхад цун болх къайла баккхара деш йола гІулакхаш. Карара шу доладелча деза профсоюзий членаш хила бокъо бац центра балхахошта. ХІьта кастта болалургбола ба хари луьр гучавоккхача детектора гІонца Шелтнеме болх беш бола беррига нах техаме сийхьмаш тохаманш де.

* * *

ФРГ: Іехайра ль манер.

ФРГ бундестага нах Іехабе лаьрхІа маневр яьй. Укх шера февраль бетта ХДС/ХСС-СВДП коалиционни правительство херцай нхаь къайлагІчарча служба бюджета тІахьожам лоаттабара йола пхе сагах латта къаьстта йола комисси. Цунна юкъе бахаб: Лохарча Саксонера ХДС викал, экономикаеи производстве вІашт Іехьъьинхара вола специалист Манфред Карстенс. Эшштек, ХСС — Мюнхене бувзама управлени директор хинна д-р Эрих Ридль. СВДП — Малхбузен Берлина сенатор хинна Хано Гюнтер-Холле, хІьта СДПГ — Браунышвайгера хьалха пачхьалкхий деятель хинна Клаус Дитер Кюбахери Циренбаха бургомистр хинна Руди Вальтери.

Комиссе членашта юкъе тІех лоархІаш вар ва Эрих Ридль. Из ва ХДС Мюнхенерча отделене председателя заместитель, хІаьта бундестага бюджетни комиссе член хиларах тарра тІеххьарча итт шера, къайлагІчарча службай насалашка хьежа вевзаш вар из. Цун округ а ФРГ разведка — Пуллаха штаб-квартире болх беш болча ВНД эпсарешн гІулакххоечу ахаш бала Мюнхен-Зюд.

ГІулакх ишта долаш бонски журналиста граф Майнхардт Найхауза гучадьяккхар бюджета тІахьожам лоаттабарах дола бонски закон толхадаь кхы цхьаькха моттиг. Цо яьду, цу органашка официальни бюджет 216 миллион марка йолча БДН хІара шера дІайоахийт (керттерча дакъе социализма мехкашта духьала беча шпионаж диверсионни балхага) 800 миллион малхбузенгерманий марка. Вом Іалахьамате йоккхий сумнаш общественность Іехаяра бонски кхыча министерствай бюджеташта дІаенъ. Масала, БНД 811 гІулакххочо, йоах Найхауза, лоаттеш ийду бундесвера бюджетера.

Цу тайппара, цхьаннха хІама а хувцаргдац хІанз латташ долча гІулакхах, хувцаргвала доагІаш а дац, из хьехьонх цу комиссена Ридль юкъевахийтаро.

(АПН).

ЯПОНИ. «Томагавкаш» борташ тІа латтача кемаша операцеш еча регионна керттера опорни пункт шоай керттах яр духьала йолча Йокосукерча манифестаце дешархошна.

Джапан пресс-ТАСС сурт.

Оаха яздаьчун лерагІа

«Косилка лочкъаяьраш»

Ишта корта а болаш, 1984 шера 21-ча июле «Сердало» газета тІа араьннача статья тІа дувцар Малгобекски районна «Луч» яхача совхозе учет а йоацаш юртбоахама техника лелаярах. Ишта, «КС-21» яха косилка яйна шу даьча а из лочкъаь йий хилар совхоза кулгалхоеяа следственни органашка къоал гучадаккхаца.

Юртбоахама техника лелаеча дола кхоачамбоацараш дІадахара шоаш детох хьаьбу совхоза кулгалхоша.

«Косилка лочкъаяьраш» яхача статья тІа дувцар бакъ да. ХІанз хила езача тайпара порадок ьай оаха юртбоахама техника лелаяра. Техника лелаеча кхоачамбоацараш хилийтарах партийни собране тІайийцача совхоза КПСС члена, механтрада начальника Х. К. Чентиева выговор яьй».

А. ТОМОВ,
«Луч» совхоза директор.

А. КРОШКА,
партийни организаце секретарь.

«Хьалаш—цІаІаш, гІулакхаш—ба-ба»

Ишта корта а болаш, 1984 шера 12 июле «Сердало» тІа араьннача статья тІа дувцар Назрановски совхоза - техникума кхашкара вІаг чуэцача хиннача кхоачамбоацарех. Уж дІадахаре шоеш даьчох хоам бу парте Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мякиева:

«Газета тІа кхатех статья йийцай совхоза - техникума партбюро засадене. Критика бакъхийнай. Хьувкъам чуэцача хинна кхоачамбоацараш дІадахара де дезар дагд. Газета критически выступлени ишта йийцай районо организача хьувкъам чуэцача транспортни отрядашкa. Механизаторашта юкъе кхетама болх белга тоадаь.

ХІара комбайна кхы тІа регулировка а наладка а яй. Хьувкъам дІеза чуэара лоаттабу тІахьожам чІоагІйоаб. Цу гІулакха кхы тІа депутатски пости а хайтъе тІахьожама группаш а вІашагІъеккхий. Бийсан болх беш йолча комбайнашта, автомобилашта технически гІулакх долга а ширарна алга а вІашт Іехьдаьккхад. Эшаш йола кашетарь а хетта. Шин хеннагІа болх бу ухаза.

Хьувкъам чуэцача хинна хаттаршна а, цу чу а столаш, душ, медицински аптечка. БІарг тІаоттаргболча моттигашка хьалтеха довхи лозунгаш, плакаташ, котало кхьсачарна дургдола совгІаташ, белгалдоаккхаш дола яхь хьалаш. ХІара дийнахьа яьа итогаш а хьекаш, хьалха латтачарна премеш а карара кара тела ЦІе вашалаш а лу. Дуа, шура, баьцадараш а делаш, дийнахьа кхоаза дая хІама лу. Чаккхьачa мероприятена болх тоабаьб, хьувкъам чуэцара балхи сихдаьд. Цу дерригие а торо еннай совхоз - техникума механизаторашта районе боккхашта юкъе ца бола хьувкъам хьалхагІа чуйицa дийхо».

Поэзе мехка

ЭСТОМИРОВА Циза

Нана

Дошо малх къаьжкатан
байча,
Делаш дайна бIаьстан зиза,
Бер хьестош, нана, хьо яйча,
Сох сагаца хургйий къизаl

Шовкъаш йоахна кулгаш
дайча,
КIоргаш доахаш, йогIаш
гаьнаш,
Нана, ирсах деш хьо
яйча,
Доьна мишта айлу
тIаьнаш!

Хьо бIаргашка эгIазел
хилча,
Хоза бердаш тахIача
бIешта,
Маьлхаре аха, нана,
хьо яйча,
Ноккъе хилиц-теш дегашта!

ХIаьта массе нохчой белар,
Цхьанналь хьегулдой,
Лаьтта массаза хургба
маьхар,
ЦIанкха хургдац бей!

●

ЧАХКИЕВ Капитон

Поэтага

Нагахь, нана котечох,
Iа доьш ца хетам,
Хьай поэта гIазах алкха
доккхал деш,
Ишттe винаеб мотташ
берриг поэташ,
Хьовзайой омал,— цой
фу хургда-теш!..
Алкха со ва, эхаш, нана
юкъе гемий,
Хьалхьал, хьетам делаш со
цаl маре вац,
Со цаl воцар — массе
Iоедел, ма да беный,
Са Iадугlа царга цхьаккха
эшам бац...
Ишттa, хьо ва, аьнна,
тIайна мах бе аьле,
Эшац оьла соеrIет — нана
деш дое сий...
ТIаккха бе а ма бац мах хьа
цIесте шеьла.
Мака кхоллеш оцо — фуй
хьо поэзи!

●

ТУМГОЕВ Махьмад

ГIовтта, халкъаш

Гой, хьажалаш,
зуламерче
Капитале бехаз къесам,
Цох хзерам ба, цIийле
марча
Адам тералуш хилер
хьоезам.

Хоеш де, сег цхьа аьнна
хьера,
Хьехьтала ца хуга шеьре.
Ба нах, мичаб цунах тешам,
Жа, ма белаш шовита
эшам!

Деал цхьер дIадалар хзерам
Баьнеб руалтан дай
бIогора.
Дагабалец кхалнех, берам,
Ма отталаш царне гора.

Лаьвlаш, тийша бола бе
чIоагIа
Гора хьадеш ба шеeйз
бIуберна.
Отталелаш сиха бIоагIа —
Твоя тIекхетала дунеена.

ХIаьта къонал тIехьлен
дIоагIа
Долаш, ирза деьеш
йоагIа,
Нах ца бeeла машаре
ноенъар
Бергбе хьалахой
ноенъазар.

ГIовттал, халкъаш, баьдаш
але.
Хорцел гIертар юкъ тешем,
Сухалбал, жожагIата але
Хьалбелале, вахар доэеш...

Дикагlа болчарех лоархlаш я Грознерча Октябрьски районе улла «Здоровье» яха пионерлагерь. Укхаза салоIаш а шоай могаш тоаеш а ба Надтеречни, Наьсарен, Гудермеса, Шаьла, МагIалбика, Ачхой-Мартана, республика кхыча районашкара дешархой.

Чакхъьйолча цкъа смена тIа укхаза садеIа дIаяхав 538 саг.

Пионераша а дика салоIаргдолаш дукха дика хIамаш да укхаза кийчдаь. Каст-каста хул берашта юкъе истола тIарча ловзорах йола яхьаш а. Уж кийчъеш а цига дакъа доацаш а дукха школьникаш хул. Гучабайнаб тайп - тайпарча ловзарий чемпионаш а.

СУРТА ТIА: эргIашара кхьаьша дIахьоц а № 5 йола отряд. Юкъеръяр пионервожатый Яндиева Iашет.

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

Яхье баьлар болхлой

Укх деношка «Труд» яхача лий лоIамагIа йолча спортивни общества республикански совето чакхъьаьккхар къонача болхлой общежитей спартакиада.

Царна юкъе хилар футболах, истола тIарча теннисах, гирещ хьалъьйярах доза къовсамаш. Хьалхара моттиг яьккхар А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта - чакхдоахача завода спортсменаша. ШоллагIа моттиг промышленни геофизика специальни - конструкторски бюро команда, кхоалагIа хилар № 1 йолча Грознерча вIашагIтехача ТЭЦ-а команда.

В. ЧЕМЦОВ,
«Труд» спортивни общества председатела заместитель.

Къахьегамца кхетам лу

Дукха дика хIамаш гурга доала Знаменски-Юртарча № 2 йолча юкъерча школе. Цу деррига тIуданкхашта боагIа лостам луш ва цу школа директор Картоев Мусий Мухьмад.

Школе массехк шера болх беш я производствени бригада. Цун бригадир ва хIана 9 класса дешархо Угурчиев Руслан. Бригаде болх беш ба 7-и 9-и классашкара дешархой. Март бетта воарголаш дIаяьча хала дIабодабу цар шоай болх. Лаьтта хьаьдара якха езаш йола удобренеш йоахк, коартолаш хьатIаялча тракторанца культиваци йоахк. Лоаццаьча, шоашта «Знаменский» совхозо хьаеннача 3 гектара тIа коартошашта де деза доала гIулакх ду бераша.

Школе шой агитбригада я. Цун кулгалхо йола Картоева Мадина пандар дикаш я, хIаьта Угурчиев Руслана балалайка Iомабаьб.

Шой пайсархошта юкъе хилча моллагIчоа хоза хет, дика са а къердалу. Деакъийга хIама дуача хана лекхаш пандари балалайкея а болаш, халкараш а деш салоI кагирхоша. Магнитофона лекхаш йола ашараш а хул цига хьаховаш. Ишта сакъердаме салоIялга вIаштIехьдаьккха хилча мелла хала бале а атта дIабода болх.

— ЦIаккха а балха юстара дувлац бераш. Царна хоза хет шеш беш бола болх, — йоах М. Картоева.

ГIуйрана балхаш дисте даьлча, шоаш совхозе дийнхача ахчах дешархоша дукха тIулакхаш ду. Масала, совхоз уж хилар Грозне цирке, Къулбаседа-ХIирий республике экскурсе. ХIаьта Грознера техникий театра артисташ шоаш хьоамалгIа хьийхар.

Хьалкхувеш латта дешархой а шахьегам бебаш хилийта гIерт школе. Бераш а хо шоай балхах фу пайда боал. Дика хьийнь хуа бераш хьалкхель коартолаш.

— ХIара шера доккха нокъостал ду тхона дешархой бригадо, — йоах «Знаменский» совхоза директора Гадиев Яхьяс.

[illegible] ЧАХКИЕВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРЩЕВ.

Ведзижев Ахьмад

Мишта вахар Даби-молла жожагIата

Дувцар

ЧIОАГIА вIаьдвеннавар Султан тахан. Iурра отчет яйча районе заахачара ах-сахьат хьалха мара цIавелавацар из. Пишла хьалхйишка дая хIама кийчдеш йоалла Сахи яьлча, чехкка хIама а къалла, хьалхе Iовжкха лерхIар цо. Из цхьа йоI йоацар ахы дезалхо вацар Султана. Массехк шу дар цун сесаг кхелха. Кхы саг йоала ца еш лелар Султан. Гаргарчар, бовзачар дукхаза хьалхадаьхадар цуна саг йоалаелга. ТIехьарча хана Сахе ше е массайттаза хьалхадаьккхадар даьна саг йоалаеяга, бакъда. Султана гарга дита е тиганар из къамаьл.

ШоллагIа шу дар Сахи городе мединститут а яьнна цIаеяа. Юртарча медпункте заведующаи яр из.

Дивана тIа хьалара ваьнна уллача Султана каст-каста бIаргаш хьежадора, наб кхетар кхерашт. Из-м хIама ца дуаш Iовжна а хургвар, йоIо вшкийтаваларe. Массаза а из шийла йоакхагIа йолаш санна, ладугIар цо Сахега. ХIанз а, цуна халахетар хилар кхераш, ладийгIар цо йоIага. Цун уйла еш уллар из, арара чуккхайнача саго [illegible].

— Сахи, хьамал, малав цига хьайнар, — йоIагахьа дIахьежар Султан. — Ма эшаш дацар хIанз укхаза саг воагIилга, — раьза воацаш дивана тIа урехайра Султан.

Шой кулгех дага а хьехха, араяла дага хиннар Сахи, бакъда, цхьа хьайха юрах арахьежар из. Дага а доацаш, чIоагIа елаелар Сахи. Цунах ца кхеташ, йоIагахьа дIахьежар Султан.

— Ер сенна воагIа вайцига? — даьна бIарахьежар Сахи. — Из вайцига вIалда воагIаш а мича вар.

— Малав из, ва? — кхетавар Султан.

— Даби-молла ва-кх.

— Даби-молла?!! Цо фу деладу... Из вар укхаза хIанз эшаш. — Цlеп юкъе уретар Султан. Цунах лачигъаргвар из, бакъда. Дабена на гуш цIагIара арвоалилга дацар. IаIарех чIоагIа техача хIамо цу уйлех ваьккхар Султан.

— Чувола, малав цига?— воагIар шийна ца вовзаш санна. Йистхилар Султан.

Фоартага Iенкочачаш бер Даби-молла керта тIа туллача беттига инзаца тахла кIijж. ТIаьи кIала Iаса йеелар аьтта бе сулхьаш доахар. ЦIагIа чуваьнача тIехьагIа а, бордаш вIашта а детташ, йист на кулаш цхьа юкъ яьккхар цо.

— Марша воагIалва Даби-молла!.. Ма тамаш я хьо вар, — йистхилар Султан. — Хьалвала, Iоха, — истола хьалхашка латтача гIандах цаI хьаьвар цо.

— Дукха ваьлва хьо Султан! — шийгахьа хьаьзача гIанда тIа Iохайра Даби-молла, керта тIара хьебаьккха беттиг гона тIа а богIаш. — Iохал Султан, Iохал. — дааса гIандаш латтачахьа керта достабир цо.

Дукха къаьна веце а, Султанал хана дикка воккхагIа вар Даби-молла. Из мишта хиннадецаре, беташ баь а. цо дувцачох шийна доаш ца хетилга дIахойтаргдар цо, бакъда, воккхагIчунца гIулакх долаш хила веллага хоаш вар Султан. Вешта, Дабех цо-м цIаккха молла а лаьрхIадацар. Хоеш дар, цун хана молли хилал бусалба дешар деша моттиг ца хиллилга. Къоалаш дарах лаьца массехк шу даьккхадар Дабе. Цига Iарбий алапаш а Iомадаь, къорIе деша Iомавеннавар из. Из кхоачам болаш хилар Дабена, юртахошта юкъе ше молла ва, аьнна дIакхайкадe. Дукхачарна из цхьамкха молла воацилга хоеш дале а, цуна тIехьа латтараш а кIезига бацар.

— Ма тамаш я хьо вар,— шийна эшаш доаца цун къамаьл хадалга а сихагIа на дIагIолга а лоира Султана.— Цхьа гIулакх ца хилча воагIарг мича вар хьо?

Даби-молла дина гIулакх цун къамаьлах кхетадергдолаш дацар.

— Хьа дас сагIийна дина волаш яьккхар цо дуйен чу яьнкха ха. Къорiа яхар бакъдале, ялсамале чу хьувзаш хургда цун деrI. Со-м цо мишта доахи хьакха хьачуэттавар. — аьлар Дабе.

СихагIа молла дIагIоргволла бахьан лаха гIертар Султан.

— Ламаз-марха а долаш хьо бусалба валаре, хьа цIагIа дергдацар цу тайпара къамаьл, Султан. — хьо а хьа йоI а дац лувш дараш, шайтIаш шоаш да. Фу аьнна гIоргва хьо хьай далла дуъхьала. Уж тайпа къамаьлаш хьай цIагIа деш хилча?

— Дукха вах хиннаб сигала космически кемашца, царна-м дайладац цига цхьаккха малайк а е шайтIа а, — аьлар Сахе.

— Остохпуралла, ма Iаьса дерзаш латт ер дуне, — ше укхаза дIаlацар кхераш санна, наlаргахьа ваьлар Даби-молла. Кхоана къематдийнахьа сурт-тIаьх довла эттача-м гуча дерга молла ва. Цига кхетадергда оаш шайтIаш долаш хилар...

Iеллакхар Сахи юкъе ца вийкхача юха а.

— Из фу тIай да, ва молла, сурт-тIий яхар?

— Сурт-тIий воккха Iалаьмат да, — наIара ю дIа а ца хецаш дора молла шой къамаьл. ХIанз Сахена тIера бIарг баккхадар цо. — Ше баьньвар дала цу тIаьх вейкхале вутаргвац, вешта, хьо-м яргьяц цу тIаьх, къорIа яхар бакъдале.

— Со йисар ма кхералаьь, со реактивни самолетаца яргья цу тIаьх... Нагахьа санна цу хаяале из хьаьда чу ва доде, — тIатехар цо.

— Из хадаргдола тIий дац. Тура диттал ира да, таьл диткъа да, кхо эзар шера никъ ба бича шийх воалалургволаш дац...

— Цо-м кхаш телаг ма дий, — юкъе ца яйнкхача Iевалакхар Султан. — Е кхо эзар шера саг вахa йош а да.

Ше дувцачох даьна а йоIа а доаш ца хетилга кхетаддалар Даби-молла, дале а, хьалхе царга а йолаш дIавала лиэар кулна.

— Ше къовбалбеча наха шой лаьтта ялсамале йиллай лай дала, из яьсся юсаптьлц... Бакъда, ше-шийха баьхача муналангьашта жожагIате йиллай... Цу жожагIатеи алалла доагаргдарех ва цо, — дела йоалам бир Дабе.

— ЖожагIате. цхьаннена мишац ца хилларах. 1917-ча шера Октябро дIакъайлий,— аьлар Сахе. — ЖожагIате ца хилча сурт-тIий а эшаш дац, хьайга а хьаьла чудахад из.

— Остохпуралла. дала лоравоала мохl — кхы йист ца хулаш, ше тIа а тIеха. дIавахар Даби-молла.

ПартIията ваьнна, доккха садаьккхар Султана. из араваьлча.

— Ха яхай вайна, хIама а йиъа Iодувша вай? — йоIагахьа дIахьежар Султан.

Дукха ха ялалехьа наб е воалавелар из. Ишта из тхьайса уллаш. кIай мерчий а дувташ шийна дукъяла воагIа Даби-молла вайна Султана гIанахьа. Ше а Iаьхарте хет Султана. Даби-молла велавенна, гIозаьна ва. Султанга моаршал хоатт цо.

— Аз аьларий хьога. баьть дунен тIа кхача деза вай гайна - гаьна. Хьо шеи вар аз хьачох, — кура да Даби-молла йистхилар. — ХIанз тешай хьо, аллахIа хьай дукъала отта везалгах. Волле соца. Волле, волле... Сурт-тIаь тIа байнарий маьлаши къайоаш ваьшаш Исраьил-малейк да... Сурт-тIаьл довла дезан вай.

Дуккхача байнача наха тIакхаьчар ераш. Шийна хоаш долчох цецваьлар Султан. «Даби-молла воагIа, ниъ бита Даби-молланаl» — дуи сий деш юстара бувлар байнараш. ГIозаьнна Даби-молла, шийна тIехьа Султан а волаш, Исраьил-малейка тIа вода.

— Салам Iалейкум, далла дезаш, цо лоархIаш дола Исраьил-малейкl — дукхача хана деза из шийна доаш долаш санна хьаккхашта дар Даби-молла йистхилар.

Цунгахьа хьа а хьажазар е цун салам юха а дерзадацар Исраьил-малейка.

— Малав хьо, ва? — раьза доацаш йистхилар малейк. Царна из хеза хилар кхераш санна, гонахьарча байнарашка хьеж Даби-молла, бакъда, юкъ тIара валавьжар дIадоалац цо.

— Со... Со вовзаций хьона, Исраьил-малейк?.. Даби-молла ма вий со, — ма кулла беламе хила гIертар Даби.

Раьза доацаш тiаьам лостабир Исраьил-малейка.

— Даби-молла... Молла Даби... Хьо фу даьр ва, сона вовза? Вешта, укх сахьате сона ховргда хьо малав-м.

— Даби-молла... Молла Даби... МассагIа ба ераш, хьанна вагабоагIа ераш... Сабарделахь.. Сабарделахь, — кIирденна моллашa бIарахьежар из... Городе а хинна цIавоагIаш цхьа, жерал ягIача Хадена фуаши булкаши дуадаьр вий хьо?

— Ва, — аьлар вехха Даби-моллас.

— Гой, хьона ер бурилгаш? — тIатехар малейка.

— Гуш ва, сий дола Исраьил-малейкl — аьлар Даби-молла.

— КIайча бурилгашца дийна волаш саго лeладаьча динача гIулакхий лоархIам бу, хIаьта Iаьржача бурилгашца цо леладаьча вочa гIулакхий лоархIам бу... Городе автобусага хьежаш долаш, киса ахча доацаш йисача, къоначa жерочуна Хадена хьай чотагIа - ийца булкаши фуаши дуадир ях Iа, — юха йистхилар малейк.

— ХIай-хIай. цIена бакъда-кх из, — айккхар Дабе-моллага.

— Из дика гIулакх маьле лаьрхIад хьона вай дала, — кIай цхьа бурилг хьа а ийца тараза тIа биллар Исраьил-[illegible].

— Хоастам хиаба цунна, со раьза ва цунаl — далла хоастам бир Даби-молла.

— Фуаши булкаши дяа из яьлча, цунца хьарам хиа дагахьа, жерочуна хьо тIахьовдирах цхьа къа лаьрхIадар хьона вай дале... Далла дика хоеш да, цIаккха а хье наха гуш воацача Iа ламаз ца даьлга. Нах Iехабе гIертага мара кхы хIама дацар хьа из... Цунах дала цхьа къа мара лаьрхIадац хьона, — юха а Iаьржа бурилг тараза тIа биллар Исраьил-малейка.

Йистхила веннавар Даби-молла, бакъда, ше фу эрга хаар цунна.

— Колхоза да, яхаш, хьаьналча наьха ялаташ дукхача шераша лечкъаваь хилараx кхоъ къа лаьрхIадар хьона вай дала, бакъда, цу гIулакха Iаьдало суд яь Iа ца таккхар бахьан долаш цхьа къа тIерадаьккхад хьона цо, — юха а шиъ Iаьржа бурилг а тараза тIа биллар малейка.

Султана хоалора тIехьа-тIехьа Даби-молла эшалуш латташ хилар.

— Вехи ма биллалахь... бехи. — цаl ала веннавар Даби-молла, бакъда. Исраьил-малейк юха а тIачайхар цуна.

— Аьнна деций аз хьога — ладувгIа. Со ца тахан кхел еш дар. хьо вац.

— АллахI, аллахI. хьай къахетамах ца вохкалахь со, — велар из.

— АллахI къахетаме ва. са ца кхеташ леладаьча къиношта, — юкъеийккхар цунна Исраьил-малейк... Хьо хьайла молла лоархIаш ма варий, хьона фу къахетам боагIа?

КорзагIваьнна Даби-молла, малейка хьалхашка шиъ кулг хьал а лаьца, гора хайра.

— Веха со вай даьлагара, дала деза Исраьил-малейкl — цхьан кулгаца малейка тIаюоэхача аба Iеж лаьцар цо.

— Гештлар деха сона.

Катеха ший аба Iеж молла бера хьаьккхар Исраьил-малейка.

— Хьо, къьра молла ва, ма детта са бариъех кулгаш, — тIачайхар из цуна. — Уж тараза тIа яда бурилгаш гой хьона? — хьаттар цо тIаккха.

Эга а веш, хайна йистхилар Даби-молла:

— Гу... гу сона.

— ЦаI мара кIай бурилг гой хьона царца?

— Га... га... гац сона.

— Долче, хье мел ваьхача хана хьайгара цхьа дика гIулакх мара ца доалийташ, къиноа Iа леладаь хилар гуш да. Вуъа тIара тетта тIаь йисте дIавигар цо Даби-[illegible].

— Ма йове са за, тIаь тIа вала! — юха тIачайхар Исраьил-малейк.

Бакъда, лоацавелча сала, меттахьа воалаш вацар Даби-молла. Тетта молла тIаь тIа ваьккхар Исраьил-малейка. «Ва-а-а» яхаш, ухаш цIогIа а долаш, тIаьна кIала йоагача цIера алаи юкъе вейла дIаваьлар Даби-молла.

Моллага даьнача цIоргIо сомаваьккхар Султан... Метта юкъе ура а хайна бIаргех байнац хьекхар цо. Цун узамаша сомаваьккха Сахи дина тIаьаттар.

— ВанагI, фу дар на?

— Фу ях Iа, папа? — хаьттар Сахе.

— ВанагI, чувахар-кх из?

— Мала? — кхетадар Сахи.

— Даби-молла...

— Мича чувахар ях Iа?

— Сурта-тIаьх, жожагIата чу.

— ГIа дайнад-кх хьона, — аьлар Сахе.

— Ма тамашийна гIа дар из... Исраьил-малейк, байна нах... Даби- молла... Ма дукха во хIамаш леладаь хиннад Даби-молла... Из деррига а бакъдале.

— Бакъда, хьона, папа, — елалар Сахи, — нах Iехабелга мара, хIама дац хьона цу Даби-молла а кхаморгаш а леладер.

Республика экранаш тIа

«ОРБИТЕРА ЮХАВЕРЗАР»

Космосе саг вахар... ХIанз из бокъонца долаш дола хIама да. Орбитальни станце болх беш вай космонавташ ба, керда космически кема сигала дахийтад яха хоамаш вайна хIана хIара дийна тIаха хазад аьйна хозаш хIама де.

Бакъда, цу массехк дош мара доацаш доаца долча хоамашта юкъе я дукхача наьха кхелаш. Са тувсалгех, кхерамеча а атта доацIача а хIамаех, халача къахьегамах хьалйиза чоалхаьо кхелаш. Даьхаво тIаьиллаа декхар дизаза кхоачашдар, космосе вахар сий долаш а ирaзе а хIама да. ХIаьта вайна из харра, хIара космонавта дублер ва. Массадар деш космонавтаца цхьана кийчлуш вож сигала а ваха, ер лаьтте вусаш.

«Орбитера юхаверзар» яха Месяцев Евгене сценарий йийшачул тIехьагIа шоаза Советски Союза Турпал волча летчика - космонавта В. Шаталова аьлар: «Советски космонавтех даьца дувцаш хургдолча укх фильма харде эгара хьалха йийшай вахаре бокъонца хинна ситуацеш...

Ирача сюжето воагъостал ду Iалаьмате кхерамеча ситуаце шийсбеннача турпалий характераш лаха, космонавтий эшилеш, навыкаш, царца цхьана лаьтта болх беш барешт къахьовха».

Кинокартина керттера ши турпал, ши космонавт-дублераш ба кема командир полковник Кузнецовн бортинженер Мухин.

«Орбитера юхаверзар» — из Iилма - фантастически фильм дац. Шой тайпарча экстремальни хьале хила безаш ба фильма турпалаш. Укхаза гучайоал цар лакха профессионализм, дешал, бохаргбоала лоIам, цоашта тIадилла гIулакх цIена а дизза а кхоачашде кийча болаш уж хилар.

Фильм даьккхад А. Довженко цIерагIча украински киностуде. Керттера ролаш ловзаеш ба актераш Вудрайтис Юозас, Соломин Виталий, кхьбараш.

В. КОВАЛЕВА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Документальни фильмаш.
9.15 — Концертни зале — денаршой.
9.45 — Мультипликационни фильм.
10.00 — «ТАСС-а тIадиллад дIакхайта...» Художественни фильм. 3-гIа сери.
11.10 — «Кердадараш».
* * *
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Доттаг1алагIча миренкара коммунисташ. Телевизионни документальни фильмаш: «Новгъест партчом», «Ханжова лаьтте».
15.40 — «Шахматни школа». «Геззара урокаш».
16.10 — «Кердадараш».
16.15 — Фильм — бераша. «Гаврбаьраш». 2-гIа сери.
17.30 — «Зобе» яхача халкъа халкара ансамбле концерт. Таджикски ССР. Гостелерадио.
18.00 — «...Ялхайтта шу даланзи беннагIеми».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилмен вахари».
19.30 — Советски кино линерт.
19.30 — «ТАСС-а тIадиллад дIакхайта...» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 4-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Минск)—«Спартак». 2-гIа тайм. Минскера передача.
22.20 — «Тахан дунен тIа».
22.35 — «Цу безам ба са мер а...» Литературно-музыкальни композици.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Сигалра пурги». Художественни фильм.
9.30 — «Ена йоалавар кипиас, дIаьлар бирдийн». Фильм-концерт.
10.20 — «Нагахьа санна дIене гу безам бале» яха телевизионни документальни фильм.
10.45 — Музыкера ирсий балинкни фильмаш.
11.55 — «Ха а ха, доза а дозах» яха Iилма-хIама такхара школьникашта лерхIа йола программа.
12.40 — «Малай школа».
13.10 — Испански метт.
13.40 — Саратовски телевидение студе программа.
14.30 — «Городе тIеновдар». Суйтитрий дола художественни фильм.
15.45 — «Кердадараш».
* * *
17.00 — «Порте мандаташ». Документальни фильм.
17.25 — «Шоана, дин-наназ» (гIалгIай меттала).
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчен дие».
18.25 — «Кулга мара къахьегам шоана болаш тIа» Iилмено-популярни фильм.
18.45 — ХЬАЙБАШ КЕРАДАР — УДАРНИ ФРОНТ». Аiар мийчаши да доалхар.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат «Черноморец» — «Днепр». Перерывах (19.45) «Вийса деиттайе кийна шуш, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Мeждунетье» (ГДР). Телевизионни художественни фильма премьера.
22.55 — «Кердадараш».

3 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Маьлха а низа а дукъала». Пионерски концерт.
9.05 — Документальни фильмаш.
9.50 — Мультипликационни фильм.
10.10 — «ТАСС-а тIадиллад дIакхайта...». Художественни фильм. 4-гIа сери.
11.15 — «Кердадараш».
* * *
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Литовски телевидение документальни фильмаш: «Маньйонй», «Ломкхача гIаммонера нах», «Дуьна тешаме да».
15.40 — «Эрсий метт».
16.10 — «Кердадараш».
16.15 — Iилманхоша — Подмосковьерча агропромышленни комплекса.
16.45 — «Е фантастически дуне».
18.00 — «Кальял няналаш». Телевизионни обозрени.
[illegible] — «Тахан дунен тIа».
[illegible] — «Проблемаши — декараши — решенеши».
19.50 — «ТАСС-а тIадиллад дIакхайта...» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 5-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Н. Дунаевски музыкаца вIашагIилхетар» яхача фильма - концерта премьера.
22.45 — «Тахан дунен тIа».
22.55 — «Вимоза Таманг лакнале» яхача телевизионни документальни фильма премьера.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Документальни фильмаш.
8.45 — «Междунетье». Художественни фильм (ГДР).
10.05 — Стендови хьаьхале топ кхоссара СССР чемпионат.
10.35 — Зелена-Гура яхача городе (ПНР) гойтаза дола эстрадний художественни самодеятельноста концерт.
11.20 — «Цхьан актера театр». Передача дакъа лоацаш ба РСФСР заслуженни артисташ С. Юрский, В. Золотухин.
12.40 — «Лаьттан къаьи». Художественни фильм (Монголи).
13.55 — Английски метт.
14.25 — «Казанаша дола назма». Фильм-концерт.
14.55 — Г. Свиланов. Произведений вагIаишашна гIалла.
15.40 — «Кердадараш».
17.30 — «Грозвнай дая па метта». Документальни фильм.
18.20 — «Нохч-ГIалгIайчен дие».
18.40 — Киножурнал.
18.50 — «Гургал» (нохчий меттала).
19.20 — ЭКОНОМИКА КЕРТТЕРА ДЕКХАР. «Реконструкци — тешаме никъ».
19.50 — Фильм-реклама.
20.00 — «Вийса деиттайе кийна шуш, бераш!».
20.20 — «Кхета ба тха шатарий». Документальни фильм.
20.30 — Стендови хьаьхале топ кхоссара СССР чемпионат.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дон Кихота бераш». Художественни фильм.
22.50 — «Кердадараш».

РАДИО

2 АВГУСТ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хоаттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программе (эрсийи гIалгIайи меттала).
8.36 — Малаш, мукъамаш, халхараш (гIалгIай меттала).
11.15 — «Истера хила йовгIаш йола зама». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Хьалхаваттараш». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
11.43 — «Керда хьаьнга къахьегам шоацаммоалар» (эрсий меттала).
13.15 — «Шоана, кхалакх» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
17.15 — Передачий программе. Хоаттам (эрсий меттала).
17.16 — «Керда Iеьдалаш — махарe» (гIалгIай меттала).
17.31 — «Илли а да юхле». Юртбоахама къахьегамхошта лаьрхIа йола музыкальни передача (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Социалистически дешарашка. «Мишта кхоачашду уж?» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Атеист» яха радиожурнал (эрсий меттала).

3 АВГУСТ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш. Хоаттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленина некъ» газета обзор.
8.30 — Передачий программе (эрсийи нохчийн меттала).
8.36 — ДоттагIалла [illegible] (нохчий меттала).
11.15 — «Сий а [illegible] а къахьегарга хьежина» (нохчий меттала).
11.30 — «Ленински доттагIалла ба вай [illegible]» (нохчий меттала).
11.45 — «Космос машаре [illegible]» (эрсий меттала).
13.15 — «Маьлха гIоргIа[illegible]». С. Чапанова дуцар (гIалгIай меттала).
16.30 — Реклама (эрсий меттала).
17.15 — Передачий программе. Хоаттам (эрсий меттала).
17.18 — «Капиталан мо ца [illegible]». Беседа (нохчий меттала).
17.31 — «Ца [illegible]» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.20 — «Хьалхехьдар, бераш». Ачхой - Мартановски районе гIоала ях рейд (эрсий меттала).
18.40 — «Бокъонаш хьейбаш йолаш хилар». Передача алхайтталадаьчарна (эрсий меттала).

Хенахь

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоалаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура республике 22—27, Грозне 24—26 градус йоахал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана лаьгIо догIа а долхаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура бийсана 13—18, дийнахьа 24—29 градус йоахал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитель — 2-85-07; бехктокхами секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленности транспорта — 2-65-01; йуьрта бахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехатий — 2-85-64; корректорски — 2-89-68.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-68.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ02306. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3311.